

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredni nedelje in praznike.
 ceno: do 30 peti vrst 4 D, do 100 vrst 4 D 50 p, večji inserti
 peti vrsta 4 D; notice, postano, izjave, reklame, preklic beseda 1 D;
 Popust po dogovoru. — Insertni davek posebej.
 Vprašanjem glede insertov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafljeva
 ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje
 Telefon št. 34.
 Dopolnje sprejema le podpisane in zadostno frankovane.
 Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke:
 v Jugoslaviji od 4-6 str. po D. 1'50, 8 in več
 2 D. V inozemstvu 4-6 str. 2 D., 8 in več po 3 D.
 Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:	V Jugoslaviji		V inozemstvu
	v Ljubljani	po pošti	
12 mesecev	Din 240—	Din 240—	Din 360—
6	120—	120—	180—
3	60—	60—	90—
1	20—	20—	30—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.
 Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno 2 po nakaznici.
 Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Po volji naroda!

Ministrski predsednik Nikola Pašić je v velikem govoru, ki ga je imel na shodu v Bjelini, nalašč podčrtal glavne misli latentne vladne krize ter še enkrat opozoril merodajne državne činitelje na usodnost sedanjega trenutka. Tu nahajamo predvsem stavek, v katerem Pašić označuje točno in jasno sedanjo Vidovdansko ustavo in brani njen unitarističen, popolnoma enakopraven in svoboden značaj. Vidovdanska ustava ne pozna hegemonije. Državna oblast je vprašanje parlamentarne večine, politične spretnosti in javne doslednosti. Državljeni so pred zakonom enaki, za vse obstojajo iste dolžnosti in ista prava, iste svobode. Hegemonija je psovka iz ust ljudi, ki so izgubili bitko in podlegli parlamentarni večini. Smo regularna parlamentarna demokracija, v kateri odloča umska, politična in moralna sposobnost, aktivnost in delovitost.

Ministrski predsednik je tudi navedel kočljivo točko revizionističnega programa, namreč zahtevo po pokrajinski parcelaciji. Razdelitve države na pokrajine ne moremo izvesti radi pomešanosti plemen: vsakemu bi se gojila krivica! Razdelitev bi bila po volji in tihi želji nasprotnikov države! S tem je sivi državnik označil bistvo plemenskega spora v naši državi in njegovega neizvedljivega programa. Politik, ki mu je dobrobit države najvišja norma delovanja, ne sme pristati na politično situacijo, iz katere bi se rodilo neizmerno gorje in ki bi po prirodnih političnih in socioloških zakonih privedla do vedno večje notranje razdrojenosti komaj ujedinjenega in krvno enotnega jugoslovenskega naroda. S pristavkom na pokrajinsko parcelacijo bi uvedli narodnostno skrajno šovinistične boje, med Srbi in Hrvati bi ne mogli potegniti strogih plemenskih ločilnic. Srbsko-hrvatski spor bi se poglabljal v postopni obliki do katastrofalnih posledic bodočnosti. Enako bi se spopadli Slovenci in Hrvati iz gospodarsko-kurenčnih razlogov.

Država bodi enotna, demokratična, njen cilj kultura in napredek, blagostanje in razvitek!

Koncentrirajmo se na prave ljudske potrebe, na delo za ljudsko blaginjo, za resnične kulturne in gospodarske cilje!

Opuščajmo plemenske ostanke, pokrajinska samoljublja!

S pokrajinsko parcelacijo bi uzakonili notranji bratski razdor, odpravili bi vsako možno mirne poravnave,

država bi prej slej padla sovražnikom plen.

Usilva je poštena, za vse enaka. Opozicija se ne sme izroditi v borbo proti državi, samo da se polasti državne oblasti in da si vzpostavi svojo umišljeno večinsko pozicijo v narodu.

Država, ki je bila s krvjo ustvarjena, se bo tudi s krvjo branila! Te besede ministrskega predsednika Pašića si morajo zapomniti vsi prikriti in odkriti neprijatelji naše države, ki menijo, da lahko s frazo in z demagogijo podirajo, kar so drugi ustvarili na podlagi zgodovinskih bojev in potokov krvi. Ustave in države ne smemo mešati z nepravilnostmi, z neizvedljivimi bitkami v naročni skupščini. Vsaka stranka in opozicija mora lojalno računati z izgubljenimi bitkami ter se le z lojalnimi, pravno utemeljenimi in nacionalno dovoljenimi sredstvi dokopati do nove moči in veljave. Zločin nad n. učeniško krvjo naših prednikov, nad stotisoči, ki so dali življenje za našo državo in samostalnost pa je, ako se opozicija iz strankarskih interesov in radi parlamentarnih nezdod obrača proti državnemu in narodnemu edinstvu ter razbija državo in njeno svobodo.

Kralj je prisegel, da bo upravljal državo po volji narodovi in ne po volji strank. Ko se postavlja v narodni skupščini vprašanje revizije ustave, ko se v opoziciji zbirajo glasovi proti državnemu in narodnemu edinstvu, ko zagovarjajo pokrajinsko parcelacijo po misli in želji zunanjih nasprotnikov države, je več kot logično, da vlada vpraša narod, kako misli o teh stvareh in ali dopušča političen razgovor o državnem in narodnem edinstvu. To ji dovoljujejo formalni zakoni demokratizma in parlamentarizma ter ustavnosti, to ji zapovedujejo tudi programatični ter državni ozir na sigurnost države, na njegov pošten in dosleden nacionalni razvoj. Kralj je prisegel, da bo vladal državo po volji naroda. Njegova dolžnost je torej, da v tako odločilnih trenutkih povpraša narodovo voljo, da jo konzultira in da v tem smislu omogoči suverenemu činitelju v državi, da si opredeli usodo in življenje! Vlada torej postopa v najstarejšem skladu z ustavo, z demokracijo, s parlamentarizmom ter s krono, ko zahteva nove volitve in ljudski plebiscit o našem državnem in narodnem edinstvu. Negotovo stanje v državi se mora nehati. Revizionizmu je treba napraviti konec. Narod naj se izjavi

glede svoje nadaljnjše usode, glede vladavine, ustave in uprave.

Nujnost neodložljivega apela na narod in na njegovo svobodno voljo je podana v kočljivem opozicijskem programu, ki se dotika osnovnih državnopravnih načel državnega organizma.

Fašistovska samovlada po volitvah.

V Rimu, 27. aprila.

Fašistovski veliki svet, ki je zboroval tri večere zaporedoma in zaključil zasedanje s sklepom, da se prihodnji snide 12. junija, je s svojimi sklepi posegel globoko v bodoči razvoj italijanske notranje politike. Fašizem se pač danes, po svojem volilnem uspehu, ki mu je dal 375 mandatov od 535, še bolj kot kdaj istovetno z državo samo in fašistovski veliki svet je danes edina prava vlada Italije, dočim je vlada kot taka samo izvršilni organ velikega sveta. Tako imajo sklepi fašistovskega velikega sveta, kolikor se nanašajo na italijansko splošnost, sicer značaj protustavnosti, ali vendar veljavo ustavnim potem uveljavljenih ukrepov.

Velikemu svetu je predsedoval ministrski predsednik Mussolini, prisotni so bili štirje ministri in trije državni podtajniki, oba predsednika fašistovske milice, direktorji stranke in drugi veljaki.

Kot prva točka je bilo na dnevnem redu poročilo glavnega tajnika stranke posl. Giunte o notranjih razmerah stranke in odstopa direktorja, ki je v zmislu sklepa februarke seje velikega sveta podal ostavko takoj po izvršenih volitvah. Nato je govoril Mussolini o izidu volitev in novih nalogah fašizma v novi zbornici. Posebno je poudarjal, da se mora v stranki upoštevati absolutna disciplina. Veliki svet je nato sprejel ostavko direktorja in imenoval provizorični direktorij četvorice, ki niso poslanci, ker se je postavil na stališče, da je poslanski mandat nezdružljiv z mestom v vodstvu stranke. Šel je celo dalje in ugotovil inkompatibilnost tajništva provincialne organizacije stranke s poslanskim mandatom. Z ozirom na ta sklep zapuščala posl. Giunta glavno politično tajništvo stranke in bo treba nadomestiti nič manj kot 47 provincialnih tajnikov. Med temi je tudi provincialni tajnik v Vidnu, posl. Pisenti. V zmislu sklepa velikega sveta se bodo 18. majnika vršili provincialni zbori stranke, da se izvolijo novi tajniki.

Zanimiv je pregled, ki ga je podal glavni upravni tajnik o številni moči stranke. V času od 1. januarja do 22. aprila t. l. je bilo razdeljenih 474.581 izkaznic. Največ vpisanih pristašev ima

Kralj in narod bosta že znala odgovoriti na predzno izzivanje opozicijskega bloka in potrditi Evropi, da smo še narod z nacionalno dušo, voljan življenja in kulturnega napredka! Državo in upravo po volji naroda!

stranka v Lombardiji, namreč 79.225, potem sledi Toskana s 65.143, Emilia-Romagna 52.070, Beneška 40.257, Piemont 39.500, Kampanija 33.856, Sicilija 31.030, Puglie 24.169, Abruzzi-Molise 22.658, Lacij 21.000, Ligurija 16.360, Kalabrija 10.000, Marche 9.192, Julijska Krajina 8030, Umbrija 7000, Basilicata 5500, Sardinija 5500, Trentin 4000.

Glede vzpostavitve discipline in reda ter zatiranja nasilstev ni v službenih sporočilih niti točnih podatkov, vendar pa poluslužbeni tisk, opirajoč se zlasti na dejstvo, da so bili v Pisi aretirani fašistovski voditelji, katerim se pripisuje krivda na izvršenih nasilstvih, zatrjuje kar najresnejše, da je veliki svet sklenil, da se vzpostavi disciplina in red ter zatira nasilja tudi z najstrožjimi zakonitimi sredstvi.

Značilen je sklep velikega sveta glede fašistovske parlamentarne skupine, ki pravi, da se z ozirom na to, da se bo nova zbornica delila le na vladno večino in opozicijo, ne uvideva potreba fašistovske parlamentarne skupine ter morajo biti vsi fašistovski poslanci, kakor vsak drugi pobornik fašizma, podvrženi edino le neposredni disciplini fašistovskega činovnega reda.

Veliki svet je potem sklenil, da je treba izpremeniti zbornični poslovnik, in je izvolil peteročlanski odtok, ki ima nalogo, da do otvoritve zborničnega zasedanja pripravi konkretne predloge za izpremembo zborničnega poslovnika. V tem odseku je tudi posl. Giunta.

Največjega pomena je vsekakor zgoraj omenjeni sklep glede vzpostavitve discipline in reda, ki velja menda vendar za vso državo. Čudna pa je vseeno pot, po kateri naj bi se vzpostavil red v državi in zatrl nasilstvo, ki se vendar pojavlja zdaj tu zdaj tam proti resničnim ali tudi le domnevnim nasprotnikom fašizma, ker fašistovski svet očitno ne smatra za to nalogo v prvi vrsti pristojnih državnih oblasti, temveč samega sebe in se tako očitno postavlja nad državno oblast. Tako je v zmislu sklepa velikega sveta odredil direktorij fašistovske stranke, da ukrene poseben odposlanec stranke vse potrebne vzpostavitev reda v pisarski provinciji, in je tudi v Torino odposlal po-

sebnega odposlanca, da preišče tamožnji položaj. V Pisi so bili aretirani nasilniki šele na podlagi ugotovitev onega posebnega odposlanca, oblasti, ki posegle vmes, ko so dobile za to poseben nalog, ne pa same po sebi. Zakon se je začel uporabljati šele potem, koje prišlo dovoljenje od fašistovske stranke. Koliko nasilstev, ki jih označa zakona zločine, kaznive s težkimi dolgotrajnimi kaznimi, se je izvršilo v volilnem času že samo v Primorju! Koliko volilcev je bilo telesno poškodovanih, koliko jih je bilo, ki jim je bilo življenje nevarno ogroženo z gorjačami, samokresi in bombami! Vse sami zločini, ki jih kazenski zakon težko kaznuje in zaradi katerih bi morale oblasti postopati, ne da bi bile šele pozvane ali bi morale čakati dovoljenja od kogarkoli. Toda oblasti se doslej niso genile! In zaradi pregreškov, ki jih navaja volilni zakon in jih je bilo na tisoče in tisoče: ali je kaka oblast storila kak korak? Nikjer in nikoli! Je pač treba, da pride nalog od vodstva fašistovske stranke, a tega naloga oblasti v Primorju pač ne bodo dobile nikoli! Take so pač posledice dejstva, da se ena stranka v državi istovetno z državo in državno oblastjo samo. In novi parlament ne bo izpremenil prav ničesar na tem dejstvu. Poslanska zbornica bo s svojo ogromno fašistovsko večino samo potrjevala, kar ji bo narekaval fašistovski veliki svet, opoziciji, razcepilni na celo vrsto med seboj se razsajajočih skupinic, bo fašistovski veliki svet z novim zborničnim poslovníkom zamašil usta, da bo komaj mogla dihati, in tako bo Italija edina država na svetu, kjer bo štirideset milijonov naroda ob vsej ustavnosti in svobodoljubnosti, s katerima se ponaša pred svetom, na milost in nemilost prepričanega samovolji pešice ljudi, ki so se mu z gorjačo in bombo v roki narinili za vladanje.

Narod, ki ne čuti takega nasilja, pač res ne zasluži bolje usode!

PARLAMENTARNA KRIZA.

— Beograd, 30. aprila (Izv.) V razpletu parlamentarne krize ni ničesar bistveno novega. Z velikim zanimanjem pričakuje beogradska politična javnost napovedani manifest Radićeve stranke, ki so objavili 1. maja. Opozicijski blok še vedno pritiska na vodilne kroge na dvoru, da se pozovejo v avdicenco tudi zastopniki hrvatske republikanske seljačke stranke. Ker je parlamentarni klub HRSS sedaj konstituiran, ima biti najbrže danes popoldne pozvan na dvor predsednik kluba posl. Velečić, ki doslej v svoji stranki ni igral odločilne vloge in ni posebno izrazil politična individualnost.

Aleksei Tolstoj.

Polet na Mars.

Roman.

— Ah, ti moja dražestna, lepa in sinja!
 — Pogledite — evo, še nekaj zanimivega, — je spregovorila čisto tiho in potegnila za vrstico. Polovico razsvetljenega zrcala je zakrival hrbet nekoga. Čul se je ledeni glas, ki je počasi izgovarjal besede. Hrbet se je zganil in umaknil iz zrcala. Gusjev je zagledal del velikega oboka, ki se je v ozadju opiral na štiriloglati stolp in del stene, pokrite z zlatimi napismi in geometričnimi podobami. Spodaj so sedeli za mizo s povešenimi glavami tisti Marsovci, ki so pričakovali na stopnicah mračnega poslopja ladjo z obema prišlecom.

Pred mizo, pokrito s platnom, je stal Aelitin oče Tuskub. Njegove tenke ustne so se premikale in črna brada se je gibala po zlatih obšivih halje. Bil je ves kakor kamenit. Motne, mračne oči so zrlle srepo predse, naravnost v zrcalo.

Tuskub je govoril in njegove bodoče besede so bile nerazumljive, toda strašne. Kar je ponovil večkrat Talceti in povabil roko, v kateri je stiskal piščalko, kakor da bi hotel koga prebosti. Pred njim sedeči Marsovec s širokim bledim obrazom

je planil jezno pokoncu, pogledal Tuskuba z zlatimi, besnimi očmi in zakričal:

— Ne oni, a ti!

Ihoška je zadržala. Sedela je z obrazom proti zrcalu, toda videla in slišala ni ničesar — velika roka Sina Neba je božala njen hrbet. Ko se je v zrcalu razlegel krik in je Gusjev večkrat ponovil: — o čem, o čem govore? — se je zdelo Ihoški, da se je zdramila: — široko je odprla usta in bulila z očmi v zrcalo. Naenkrat je otožno vzkliknila in potegnila za vrstico.

Zrcalo je ugasnilo.

— Zmotila sem se... Nehote sem spojila tok. Noben »oh« ne sme slišati skrivnosti Sovjeta. — Ihoška je zašklepetala z zobmi. Prste je zasadila v rdeče lase in šepetala obupano: — zmotila sem se. Nisem kriva. Preženo me v skalovje, v večni sneg.

— Ne boj se, nič se ne zgodi, Ihoška, nikomur ne povem. Gusjev jo je potegnil k sebi in božal njene mehke, tople kodre, podobne dlaki angorske mačke. Ihoška je utihnila in zatisnila oči.

— Ah, prismođa, ah — punčara, napoj si zver, napoj človek. Sinja, glupa.

Čehljaj jo je s prsti za ušesom, misleč, da ji je to prijetno. Ihoška je skrčila noge ter se zvila v kolač. Njene oči so se svetile kakor pri ognju. Zverinici in kazala je drobne zobe. Gusjevo postalo tesno pri srcu.

Ta čas so se začeli koraki in glasovi Losa in Aelite. Ihoška je zlezla iz naslonjača in odšla boječe k vratom.

Iste noči je stopil Gusjev v Losovo spalnico, rekoč:

— Najina zadeva ni čisto v redu, Mstislav Sergejevič. Punčaro sem pripravil, da je spojila zrcalo in naletela sva kot nalašč na sejo Vrhovnega Sveta. Nekaj sem razumel. Treba je nekaj ukreniti — ubijemo naju, Mstislav Sergejevič, verjemite mi — to bo konec.

Los je poslušal in ni slišal, — s sanjavi pogledom je gledal Gusjeva. Roke je položil pod glavo.

— Čarodejstvo, Aleksej Ivanovič, čarodejstvo. Ugasnite no luč.

Gusjev je stal še nekaj časa, spregovoril mračno: — tako — in odšel je spat.

XXII. POGLAVJE.

Aelitin jutro.

Aelita se je prebudila zgodaj in ležala, oprta s kolenom na blazino. Njena široka in od vseh strani odgrnjena postelja je stala po običaju sredi spalnice na vzvišenem prostoru, pokritem s preprogami. Strop je tvoril v sredini visok mramorni roč, — odtod je padala redka jutranja svetloba. Stene spalnice, pokrite z bledim mozaikom, so bile v polumraku — stolp svetlobe je padel samo na

snežnobebe rjuhe, na blazinice in na Aelitino popelasto glavo, ki se je bila sklonila na roko.

Noč je preživela slabo. Pred njenimi zatisnjenimi očmi so šli v neredu odlomki čudnih in nemirnih sanj. Spanje je bilo rahlo kakor vodena mreža. Vso noč je čutila kakor da spi in vidi mučne slike in v omotici je mislila: — kako zaman so te vizije.

Ko je jutranje solnce posijalo skozi krov ter je svetloba obšla posteljo, je Aelita vzdihnila in docela prebujena, ležala, ne da bi se ganila. Njeno misli so bile jasne, toda v krvi se je še vedno pretakal čuden nemir. To je bilo zelo slabo.

»Nemirna kri, pomrak razuma, nepotrebna vrnitev v davno, davno prošlost. Nemir krvi, — vrnitev v soteske, k čredam in kresovom. Pomladni veter, nemir in spočetje. Roditi, odgajati bitja za smrt, pokopavati — in spet nemir, materine muke. Nepotrebno, slepo nadaljevanje življenja.

Tako je razmišljala Aelita in misli so bile razumne, toda nemir je ni zapustil. Tedaj je zlezla iz postelje, poiskala z nogami šolno, ogrnila gole rame z majhnim plaščem in odšla v kopal — sklekla se je, zavila lase v vozle ter se začela spuščati po mramornatih stopnicah v kopal.

Na zadnji stopnici se je ustavila — prijetno je bilo stati v znoju solnčne svetlobe, ki je padala skozi ozko okno. Lahne sence so igrale na steni.

Borba za državno in narodno edinstvo.

Veliko zborovanje radikalne stranke v Bjelini. — Važen in pomemben govor Nikole Pašića. — Apel na narod, da glasuje za narodno in državno edinstvo.

— Beograd, 30. aprila. (Izv.) O svečanem sprejemu in pozdravu ministrskega predsednika Nikole Pašića v Bjelini in na potu smo že včeraj kratko javili. Po Savi in Drini je Pašić s številnim spremstvom na ladji »Vojvoda Mišić« včeraj ob 8. prispel do Rače, kjer se je izkrcal. Tu ga je pozdravila velika množica bosanskega naroda. Na vsem potu do Bjeline so bili postavljeni slavoloki in mlaji z raznimi napisi in reki, ki jih je kdaj izgovoril Pašić v svoji borbi za svobodo naroda. V Rači sta pozdravila ministrskega predsednika tuzlanski župan Dragović in predsednik radikalne organizacije za tuzlanski okraj Vlada Stanišić. Že tu je Pašić v svojem odgovoru naglašal nujno potrebo, da se vsi narodni elementi združijo v enotno fronto v obrambi države in ustave. Pred Bjelino so pozdravili ministrskega predsednika Pašića in njegovo spremstvo konjeniki-seljaki v narodnih nošah z državnimi in narodnimi zastavami. Spremljali so ga do mesta. Pozdrav v Bjelini je bil neobičajno lep in iskren. Ko je Pašić izstopil iz avtomobila pred hotelom »Drina« na trgu, je bjelinski župan Katanić pozdravil doleže besedami:

»Bosna ponosna in Hercegovina kršna sta presrečni videti v svoji sredini svojega najzaslužnejšega sina, velikega državnika in predsednika vlade, ki je poleg blagopokojnega kralja Petra Osvoboditelja in sedanega kralja Aleksandra najzaslužnejši mož za naše narodno osvobodjenje in za našo državo! Živeli!«

Pašić je kratko odgovoril: »Nikdar ne bomo dopustili, da se poruši to, kar je bilo ustvarjeno s potoki krvi naših najboljših sinov. Srbi, Hrvati in Slovenci smo združeni v edinstveni državi. To je izraženo tudi v ustavi. Imamo pozitivne zakone, ki ščitijo današnje državno stanje. Naša država jamči vsem državljanom vse pravice in vse svobode.«

VELIKO ZBOROVANJE NA TRGU.

Po kratkem odmoru je ob 11.30 bilo odprto veliko manifestacijsko zborovanje radikalne stranke tuzlanskega okraja. Na zborovanje je prispela ogromna množica naroda. Cenijo na 15 tisoč udeležnikov. Predsedstvo velikega manifestacijskega zbora je prevzel predsednik tuzlanske organizacije Vlada Stanišić, ki je med viharim odobravanjem zborovalcev predlagal, da se sprejme in odpošlje vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju tele vsebine:

»Narod tuzlanskega okraja pošilja z velikega zborovanja narodnorađikalne stranke v Bjelini Vašem Velčanstvu, čuvanju ustave in državnega edinstva, potrdilo o svoji podaniški zvestobi in vdanosti ter ključ navdušenosti: »Živelo Nj. Vel. kralj! Živel ves kraljevski dom!«

Narodni poslanec prota Mita Popović je pozdravil v imenu tuzlanskega okraja predsednika kraljevske vlade kot velikega državnika in zaslužnega domoljuba.

GOVOR NIKOLE PAŠIĆA.

Z balkona hotela »Drina« je med viharimi ovacijami začel govoriti počasi in prevladno ministrski predsednik Nikola Pašić. Govoril je kratko in velpomembno:

»Spoštovani in dragi bratje! Velika dolžnost, ki jo čutim nasproti našemu narodu, me je dovela k temu, da na svoje stare dni pridem semkaj in da spregovorim nekoliko besedi. Poslušajte jih! Vzemite jih na znanje, ker jih govorim iz srca in iz skušnje. Veliko muk in veliko trpljenja je prenesel naš narod za idejo, da osvobodimo vse svoje brate in ustanovimo skupno državo. To sveto in veliko željo je narod izpolnil s hrabrostjo svojih sinov, z njih požrtvovalnostjo v službi za osvobodjenje in ujediničenje ter s pomočjo naših zaveznikov, hrabro se borečih in zmagovalnih nad neprijatelji, ki so pretli celemu svetu. S krvjo naših sinov je ustanovljena ta naša velika država, ki je utrjena in mednarodno priznana s saintgermainsko mirovno pogodbo, Saintgermainsko pogodbo se glasi in se bo glasila:

»Vsi Srbi, Hrvati in Slovenci so ujedinijeni s kraljevino Srbijo v edinstveno državo.«

Ko smo se vrnili v domovino, smo se takoj posvetovali o ureditvi naše države. Kako naj uredimo to državo? Ali po saintgermainski mirovni pogodbi ali po želji nekaterih, da nastane nekaj malih državic namesto ene velike.

Že na Krfu smo se o tem posvetovali in smo sprejeli načelo, da bo za naš narod najbolje, če bo država edinstveno urejena.

Ne more biti močnejše države od one, v kateri bi bil ves narod ujediničen, ki bi jo ljubili in branili z isto ljubeznijo in istim interesom. To je naš naučilo tudi naša zgodovina! Ko je bilo Dušanovo carstvo razdeljeno, je država v kratkem času propadla, ker je

sovrznik podjarmil nove male državiče drugo za drugo. To nas torej uči zgodovina!

Saintgermainška mirovna pogodba nam jamči to in takšno državo. Končno zahtevata napredek in sreča našega naroda edinstveno državo. Mi smo to izvedli v Vidovdanski ustavi. Uredili smo državo, v kateri imajo vsi državljani enake pravice, enake dolžnosti in enako svobodo. Končno bi se razdelitev države na pokrajine ne mogla izvesti zaradi pomešanosti plemen in vedno bi se nekemu godila krivica. Sreča je torej, da se država ne more razdeliti v male državiče in v kake gotove kneževine. To je in je bila samo želja naših neprijateljev! To so nam nudili že za časa vojne. Ponujali so nam Bosno, da sklenemo mir. Toda mi tega nismo hoteli ter smo dejali: »Ali se popolnoma osvobodimo ali pa ostanemo neosvobojeni!« Bila je želja vsega našega naroda splošno osvobodjenje in mi smo tej želji ustregli. Pojavile so se velike težkoče, toda ne od strani onih, ki so se borili in ustanovljali to državo, ki so ji služili, temveč od onih, ki so imeli druge račune in so drugim služili. Nočem o tem dalje govoriti!

Ko je bila Vidovdanska ustava ustvarjena, so nekateri naši bratje izrazili željo, da se naj ustava spremeni. Kako? Oni tega ne vedo in niti ne povedo, kako naj se spremeni. In ne daj Bože, da se ustava spremeni, ker je država ustanovljena s toliko krvi, kakor nobena druga v zgodovini. Ko so ti bratje videli, da to ne more biti, so ustvarili nekak blok in koalicio s ciljem, da ovržejo ono, kar je bilo s krvjo ustvarjeno, ne pomišljajoč, kaj nastane pozneje. Mi tega ne smemo dopustiti ker bi s tem nastale same komplikacije in bi prišlo v nevarnost vse ono, kar je bilo rešeno rednim putem. Kar je bilo s krvjo ustvarjeno, bomo tudi s krvjo branili pred onimi, ki poskušajo se dotakniti našega obstoja. (Viharno odobravanje. Klici: Živelo narodno edinstvo!) Male skupine so se v ta namen združile in mislile doseči z Radićev pomočjo ta cilj. (Klici: Doli Radić! Doli Radić!) Te male skupine pa ne smejo glasno in jasno povedati narodu, kar hočejo, ker znajo, da tega narod nikdar ne dovoli.

Mi smo sedaj prosili kralja, da nam dovoli vprašati narod, če želi, da se naša enotna država ohrani ali spremeni. To narod more izjaviti, ker ima za to pravico. Kralj je prisegel, da upravlja državo po volji naroda, ne pa po volji posamičnih strank. Mi smo naprosili kralja, naj narodno skupščino razpusti in naj se vpraša narod, ali odobrava postopanje onih, ki so bili izvoljeni od naroda, da izvedejo Vidovdansko ustavo, toda delajo ravno nasprotno temu, na podlagi česar jih je narod izvolil.

Pašić je dalje izjavil:

»Mi ne znamo, kaj namerava kralj odločiti, toda radikalna stranka ne bo odstopila od svojih ciljev in nadejamo se, da bo mogla izvesti svojo voljo in bo narod odobril njeno stališče, da se ohrani taka država in da bodo vsi oni poraženi, ki delajo proti volji naroda. Prosim Vas, da daste svoje glasove za edinstveno državo, a če je kaj slabega v ustavi, lahko to slabo odstranimo, toda osnovne državne ureditve ne smemo menjati. Celokupni srbski narod je vstal proti poskusu bivše Avstrije, da prepreči ustanovitev te enotne države. Tako, kakor takrat, nastopite tudi Vi za to državo in oddajte svoj glas za to državo. Take žrtve, ki jih sedaj zahtevamo od vas, ne morejo biti niti iz daleka izravnanje z žrtvami onih, ki so padli za to državo. Če spoštujete padle borce, izpolnite svojo dolžnost napram njim in celokupnemu narodu, da ohranimo državo! Ako okrepimo našo državo, tedaj zavladava v njej tako blagostanje, za katero jo bodo zavidale mnoge druge države. Jaz v svojih starih letih sem doživel, da se je država ujediniila in hočem služiti narodu po svojih močeh. Želim, da ostane naša država taka kot je, da pride v njej do blagostanja in kulturnega napredka, ki ji gre. Svoj govor je Pašić zaključil:

»Pozivljam Vas, da vskliknete: »Živeli nasledniki onih, ki so umrli za edinstveno državo Srbov, Hrvatov in Slovencev! Živela naša kraljevina! Živel naš kralj, čuvaj narodnega in državnega edinstva! Živel narod, ki brani to državo! Dal Bog, da se izpolni naše želje!« (Viharno odobravanje.)

Za Pašićevim govorom so govorili še minister ver dr. Voja Janjić, skupščinski podpredsednik Dragović, minister Marko Trifković in minister dr. Srškić. Minister dr. Janjić je v svojem govoru omenil, da je g. Pašić s svojim govorom na današnjem zborovanju otvoril borbo za državno in narodno edinstvo.

Zbor je nato sprejel resolucijo, ki izreka popolno zaupnico politiki Nikole Pašića v točke točkah: 1. Odobrava se

delovanje vlade in radikalnega poslanskega kluba. 2. Zbor vstraja pri Vidovdanski ustavi in varuje narodno in državno edinstvo. 3. Zbor obsodja delovanje onih političnih skupin, ki pod imenom opozicijskega bloka rušijo narodno edinstvo in skušajo uničiti državo.

Zborovanje je končalo ob 12.30, na kar je sledila ljudska veselica.

Prvi vtisi Pašićevega govora.

— Beograd, 30. aprila. (Izv.) Parlamentarni in politični krogi so z velikim napetostjo pričakovali včeraj prvih poročil o velikem radikalnem shodu v Bjelini. Ta shod je smatrali za otvoritev volilne borbe, ki se bo vodila med nacionalnim in opozicijskim blokom za narodno in državno edinstvo. Pašićev govor pomenja uvod ostre in ljute volilne borbe. To je pravilno označil tudi minister dr. Voja Janjić po končanem govoru ministrskega predsednika. Značilno je tudi to, da je Pašić večkrat in povsod poudarjal, da je treba združiti vse elemente za borbo, da se ohrani narodno in državno edinstvo. Pašić odklanja zahtevo po reviziji ustave. Značilna je tudi brzojavka na Nj. Vel. kralja Aleksandra, v kateri se počitava naslov »čuvaj ustave in državnega edinstva«. Vsi govori na zborovanju v Bjelini so končno izveneli v tem tonu, da je nastopil važen in odločilen moment za združjenje vseh sil v brambi države.

Opozicijski blok je sprejel Pašićev govor s pritenjeno hladnokrvnostjo ter skuša več ali manj govor bagatelizirati. Opozicijski blok hoče preprečiti javnost, da govor ni politično take važnosti in da je mestoma razočaral. Opažati pa je, da opozicijski blok hoče preprečiti javnost, da vojno napoved radikalne stranke federalistom, separatistom ter celokupnemu opozicijskemu bloku.

POVRATEK MINISTRskega PREDSEDNIKA.

— Beograd, 30. aprila. (Izv.) Včeraj popoldne ob 15.30 se je ministrski predsednik Nikola Pašić s svojim številnim spremstvom povrnil nazaj v Beograd. Na ladji »Vojvoda Mišić« je prispel v Beograd danes ob 1.30 zjutraj. Njegovo spremstvo je takoj odšlo na svoja domovja. Ministrski predsednik Pašić je prespal noč v svoji kabini ter se je danes ob 7. napel v svoj stan. Minister dr. Janjić in posl. Kobasica sta ostala v Mitrovici, kjer sta sklicala shod radikalne stranke.

Razpust nemškega »Kulturbunda«.

Nemci skrili spise in gotovino. — Interpelacija v dunajskem parlamentu.

— Beograd, 30. aprila. (Izv.) Po poročilih iz Vojvodine so tamošnji Nemci, ko so bili obveščeni o sklepu ministrskega sveta, da se imajo razpustiti vse organizacije »Kulturbunda«, skrili vse važne spise in pisma, kakor tudi denar in druge dragocene stvari v posebna skrivališča pri nekaterih nemških kmetih. Ko so politične oblasti v Vojvodini začele izvrševati ukaz vlade, so povsod našle prazne blagajne in prazne arhive »Kulturbunda«. Sedaj so politične oblasti po svojih organih ugotovile gotova skrivališča, kamor so Nemci shranili arhiv in gotovino. Tako skrivališča so odkrili v Belji Cerkvi in v Vršču. V zadnjem kraju so Nemci spise in denar podružnice skrili pri neki Lužici Neuhauser. Ponoči so tja vozili zaboje. Akcijo je vodil katoliški duhovnik Klein. Politični organi so odredili aretacijo posestnice Neuhauser, duhovnika in društvenih funkcionarjev.

Vlada je odredila začasno konfiskacijo premoženja in spisov »Kulturbunda« za toliko časa, dokler se ne bo odločilo, komu ima pripasti to premoženje v smislu društvenih pravil.

— Dunaj, 30. aprila. (Izv.) Dunajski narodni skupščini so včeraj predložili nemško nacionalni poslanci dr. Hampel in tovariši na zunanega ministra interpelacijo zaradi »težkega ogroženja pravic nemške narodne manjšine v državi SHS.« Interpelacija med drugim navaja:

Zadnje dneve javljeno dejstvo, da je »srbska vlada« (Tako original. Op. ur.) švabsko-nemški »Kulturbund« razpustila najbrže za kazen zaradi političnega stališča nemških parlamentarcev v beogradskem parlamentu, je vzbudilo v vseh krogih inozemskega nemstva ogromno ogorčenje. V nadaljnjem boju proti Nemcem v državi SHS, kjer so se izvršili tudi številni neutemeljeni izgoni Nemcev, razmotrivajo jugoslovenski vladni krogi tudi misel, da se razpuste nekatere srednje šole. Interpelantje vprašajo ministra, če je pripravljen stopiti s »srbsko vlado« v takojšnje stike v svrhu dvigovanja sklenjenih odredb, in v slučaju, da bi to »srbska vlada« odklonila, pozivljajo ministra, da se pritoži pri Društvu narodov, ki naj zalamči Nemcem v državi Srbov, Hrvatov in Slovencev manjšinske pravice.

JUGOSLOVENSKO POSOJLO V ITALIJO.

— Rim, 29. aprila. (Izv.) Po poročilu iz Beograda namerava jugoslovenska vlada najeti v Italiji posojilo v znesku 250 do 300 milijonov lir. V tem oziru je Jugoslavija stopila v stike z milansko »Banca commerciale«, ki ima nalo-

go placirati posojilo v Italiji proti gotovim koncesijam, ki jih da beogradska vlada banki v Jugoslaviji.

JUGOSLAVIJA IN REPARACIJSKI PROBLEM.

— Pariz, 30. aprila. (Izv.) Reparacijska komisija je prejela od Japana in Jugoslavije odgovor na svoje obvestilo z dne 17. aprila t. l. glede poročila in predlogov strokovnjakov. Japonska odobrava poročilo strokovnjakov brezpogojno, brez pridržka in brez vsakih pripomb. Jugoslavija je komisiji predložila zelo izčrpno in v vseh podrobnostih izdelano poročilo, ki se nanaša na njene reparacije, pristojne ji napram Nemčiji. Jugoslovanska vlada priznava, da tvori poročilo strokovnjakov obširen temelj za podrobno in koristno razpravo v svrhu rešitve reparacijskega problema. To poročilo ima biti podlaga za vse garancije, s katerimi se zavarujejo reparacije in ohrani s končno rešitvijo splošni mir v Evropi. Jugoslovanska vlada je pripravljena povsod sodelovati z zavezniki državam ter zahteva, da se ji prizna primerno zastopstvo, osobito v cometees des transferts«. Jugoslovanska vlada smatra za potrebno, da se delo v reparacijski komisiji čimbolj olajša. Odobri končno vse sklepe komisije. Vlada tudi obširno in detajlirano navaja vse zahteve, ki jih ima napram Nemčiji.

POTOVANJE DR. BENEŠA V ITALIJO.

— Rim, 29. aprila. (Izv.) »Messaggero« označa vest pariškega »Matina« o potovanju dr. Beneša v Italijo za netočno. Potovanje dr. Beneša je v zvezi samo z rešitvijo nekaterih med obema državama visečih finančnih vprašanih. Češkoslovaški je dovoljena odgoditev plačil iz likvidacije eraričnih posestev Abstrije od leta 1921. do leta 1927. Dr. Beneš hoče v Rimu pri italijanski vladi izposlovati podaljšanje tega plačilnega roka, ker pripade iz tega naslova Italiji največji znesek. Italija ne bo pri plačilu delala Češkoslovaški posebnih ovir.

NESREČA V RUDNIKU.

— Pariz, 30. aprila. V rudniku Benwood v Vzhodni Virginiji je nastala velika eksplozija in delavci, k so bili tačas v rudniku, so ločeni od izhodov iz rudnika tako, da jih najbrže ne bo mogoče rešiti, marveč bodo morali umreti na dnu rudnika. Nesrečnih delavcev je 107. Vrše se sicer rešila dela, ali dim, plyn in zasuti rovi otežkočujejo, oziroma onemogočajo dohod k rudarjem.

SPISI TOLSTOJA, TURGENJEVA IN DOŠTOJEVSKEGA VRZENI IZ SOVJETSKIH KNJIŽNIC.

— Rim, 30. aprila. Iz Moskve so došla poročila, da je vlada izdala za svoje knjižnice naredbu, po kateri se morajo odstraniti iz njih pred vsem Tolstoj »Vstajenje« in »Ana Karenina«, Turgenjev »Oče in sin«, Dostojevski »Idiot« in še druge knjige. Imenuje se posebna komisija, ki poskrbi pod varstvom policije, da se zanesljivo vržejo iz knjižnic vsi prepovedani spisi raznih ruskih pisateljev.

Kino »IDEAL«

predvaja od četrtega 1. maja do včerajšnje dobe ruske revolucije v 7 dejanjih

Bavu

Trpljenje mlade kneginje

Kot dodatek sporeda pa se predvaja veseligr

Peggy kot cirkuški klovn

z občinstvu priljubljeno malo umetnico Baby Peggy. Do sedaj je to ena njenih najboljših vlog

PREDNAZNAILO: 3037

KDO JE MORILEC?

Julijska Krajina.

— Dobra in slaba ideja. Tudi v Postojni so proslavljali 21. aprila obletnico nastanka rimskega mesta in zajedno spomladanski delavski praznik. Obširno poročila o tem fašistovsko glasilo v Trstu, ki se dela zelo zadovoljno s proslavo in pravi med drugim, da je imel tajnik narodnega sindikata dobro idejo, kjer nasvetoval, naj se spregovorijo na shodu napram slovenskim delavcem v njihovem jeziku. Slovenskih delavcev je v fašistovski organizaciji 80 %. Zgodilo se je, kakor je tajnik nasvetoval in baje so sledili navdušeni klici: Živela Italija! Da se je govorilo slovenskim delavcem slovensko, je bilo torej dobra ideja. Prav tako! Slaba ideja pa je bila ona, ki je odgnala slovenski jezik iz uradov in iz šol. V uradih naleti Slovenec samo na italijanskega uradnika, ki ne zna njegovega jezika in v šoli se učijo naši otroci samo v tujem, v italijanskem jeziku. V Postojni so uvideli fašisti sami, da treba govoriti z ljudmi v njihovem jeziku, ako se ima ž njimi opraviti; ako se jim hoče kaj povedati in jih pridobiti za kako stvar. To je dobra ideja, ki pobija označeno slabo idejo. Ravnotako, kakor naj se na shodih govori z ljudstvom njemu razumljiv jezik, naj se godi to tudi v uradih in v

šolah, ako imajo vršiti svojo pravo nalogo. Po uradih poslujejo danes tolmachi in po šolah govorijo učitelji slovenskim otrokom, ne da bi jih tja kaj razumeli. V Postojni so fašisti s svojim slovenskim govorom slovenskim delavcem obsodili ono slabo dijo in le želiti bi bilo, da se nauče doslednosti in jo nadomestijo z dobro ter se potrudijo, da pripomorejo slovenskimi do veljave tudi v uradih in v šolah. Italijanski raznarodovalci so pač doslej že lahko uvideli, da je raznarodovanje silno težka stvar in niti z daleka ne napredujejo tako, kakor bi želeli. Včasih, kadar imajo jasnejše trenutke, si razlagajo med seboj, da se Jugoslovenci v Julijski Krajini sploh nikdar ne bodo dali raznaroditi, da bi radi tega bilo potrebno, temeljito izpremeniti dosežanjo obmejno politiko, še toliko bolj, ker se s sosedne strani vedno bolj občuti, da proti Jugoslovenom v Julijski Krajini naperjena politika ne prinaša Italijanom v Jugoslaviji upov za njihovo tam nameravano trgovsko udejstvovanje.

Politične vesti.

— »Slovenec« ne more pozabiti Avstrije! V čisto drugem vprašanju vleče svojo staro avstrijsko ljubezen na dan ter piše, da »nekdanje centralistične državne uprave v Avstriji ljudstvo ni občutilo kot trde, ker je bila avstrijska centralna uprava pametna in je želela ter potrebe raznih pokrajin kolikor toliko sama vpoštevala.« Tako »Slovenec«, dasi natančno ve, da ljudstvo avstrijske uprave zato ni občutilo kot trde, ker jo e sam pred vojno ne prestanto hvalili, ker je klerikalna stranka bila avstrijski hlapec ter za dunajske vladne drobtine izdajala slovenske narodne interese, služivši habsburški dinastiji in cesarjem. Danes takisti »Slovenec« laže in blati beogradsko vlado, umetno povzroča ogorčenje in nezadovoljnost ter se nato še sam sklicuje na to ljudsko razpoloženje kot na dokaz za lastne trditve o slabi državni upravi. Ne, dragi »Slovenec«, ljudstvo je bilo zadovoljno pod Avstrijo, ker si mu ti vcepljal pokorno zadovoljnost in danes je ljudstvo nezadovoljno, ker ga tvoj tisk zastruplja z demagoško nezadovoljnostjo in sovražnostjo do lastne države, do lastne svobode in samostanosti! Na koncu še eno vprašanje: Kaj bi se »Slovenec« dogodilo, da je pred vojno pobijal državno upravo in dunajsko vlado in hvalil recimo srbsko? Ali bi mu bila kdaj dala Avstrija tako svojo budo strankarskega in časopisnega delovanja, kakor mu ga daje Jugoslavija? Naj si le zapomni, da ta svoboda ne bo trajala večno, končno bo le minula potrpežljivost in bo sledil pravični in zaslužni obračun!

— »Slovenec«ve pomote. »Slovenec« nam odgovarja na uvodnik, v katerem zavračamo takozvani velikosrbski značaj Vidovdanske ustave ter dokazujemo njen pravični unitarizem. Ne moremo reči, da so »Slovenčevi« protidokazi bogve kako prepričevalni. Pravi n. pr.: Vidovdanska ustava je centralistična, ona pozna samo enega vladarja, en centralni parlament z zakonodajno močjo za celo državo, eno denarstvo itd. Vprašamo »Slovenca«, kje na svetu biva država z več vladarji, z več ustavami, z več centralnimi parlamenti, z več denarstvi itd.? Tu se je torej »Slovenec« temeljito usekal. V vseh državah, tudi v federalističnih, vlada naravno hegemonija, in sicer hegemonija večine. V bivši Avstriji je n. pr. tudi vlada večina, in sicer nemška, dinastična in protislovenska večina, ki se je pa iz lokalnih interesov oklepala SLS in na ta način omogočala bivši Kranjski odnosno tedanji klerikalni deželni avtonomiji gotove partizanske usluge. Da so storiili slovenski klerikalci isto v Jugoslaviji, da so magari postavili svoj avtonomističen program, toda istočasno, do ugodnejše situacije, sodelovali na vladah in tako omogočali redno zaščito slovenskih lokalnih interesov ter vsestransko dobro državno upravo, bi danes ne govorili o hegemoniji centralne vlade, marveč bi rekli, da naj se priključi pozitivnemu upravnemu delu in pa večini, kdor hoče deliti centralno oblast in koristiti svojemu narodu. Kdor se pa centralni oblasti prostovoljno odreka, kakor delajo klerikalci in Radić, ta po našem ne sme govoriti o hegemoniji, zlasti ne o hegemoniji v parlamentarni in demokraciji državi, kakršna je Jugoslavija.

— Povratek zunanjega ministra. Po poročilu iz Beograda prispe v petek zvečer zunanji minister dr. Ninčić iz Marseillea v Beograd. Minister dr. Ninčić potuje iz Marseillea po morju do Sufaša in od tam z železnico.

— Klasičen primer demagoštva predstavlja »Slovenčeva« izvirna brzojavka o Pašićevem bivanju v Bjelini. Klerikalna lajna o skrbi za ljudsko blagostanje je postala že skrajno dolgočasna in ogabna. »Slovenčeva« uredništvo je v naglici izračunalo, da stane Pašićeva vožnja v Bjelino 50 tisoč dinarjev, »ne računajoč stroškov obeda, s katerim je počastil zborovalce po vzorcu nekdanjih ruskih carjev«. Kolika perfidnost in hinavščina! Takaj niso kle-

rikalci izračunali, koliko je stala nedavno katoliška parada, koliko so potrošile razne cerkvene kapacitete za vožnjo v avtomobilih, za pojedine in zabave, ki jih je ubogo slovensko ljudstvo drago plačalo s svojimi žulji, dasi se morda tega niti ne zaveda, ker ne razume, da denar za take stvari tudi ne pade v obliki mane z neba. Po klerikalni farizejski ideologiji je bila ta draga propaganda višek skrbni za blagostanje slovenskega ljudstva, ki ni imelo od nje niti facka korist, škodo pa ogromno. Toda klerikalizem bi ne bil klerikalizem, če bi priznaval elementarna načela objektivnosti. V demagoštvu je bil splošno, v njem ima svojo eksistenčno možnost in v demagoštvu ga čaka žalosten konec, čim bo ljudstvo toliko napredovalo, da bo znalo misliti z lastno glavo.

— **Jugoslovensko-madžarska pogajanja.** Iz Budimpešte poročajo, da pogajanja med mađarsko in jugoslovensko vlado ugodno napredujejo. V vseh spornih vprašanjih je že dosežen sporazum tudi glede podrobnosti.

Prosveta.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Sreda 30. aprila: »Ana Karenina«. Delavska predstava. Izven.

Četrtek 1. maja: Zaprtlo.
Petek 2. maja: »Dom«. Red F.
Sobota 3. maja: »Hamlet«. Red B.
Nedelja 4. maja: »Kamela skozi uho šivane«. Izven.

Ponedeljek 5. maja: »Ana Karenina«. Red C.

OPERA.

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

Sreda 30. aprila: »Evgenij Onegin«. Red C.
Četrtek 1. maja: Carjeva nevesta. Izven. (Premijera.)

Petek 2. maja: »Manon Lescaut«. Red A.
Sobota 3. maja: »Mozart« in pesni večer.
Mladinska predstava ob 4. popoldne. Izv.
Nedelja 4. maja: »Carjeva nevesta«. Izven.
Ponedeljek 5. maja: Zaprtlo.

★ ★ ★

— Pri današnji predstavi opere »Onegin«, v kateri poje naš bogoslužni gost gospod Tomič vloga Lenskega, izvaja vlogo kneza Gremia gospod Hugon Zathay, ne pa gospod Betetto, kakor je bilo včeraj pomotoma javljeno. Gospod Betetto poje dan pozneje pri premijeri »Carjeve neveste« vloga Vasilija Stepanoviča Sobakina.

— **Operna premijera.** V četrtek dne 1. maja vrši se premijera opere slavne ruskega komponista Rimski-Korsakova: »Carjeva nevesta«. Opera je krasno muzikalno delo z izredno lepimi arijami, dvopevi in trospevi ter posebno mogočnim zborovskim partom. Delo je z vso vestnostjo in natančnostjo nastudiral kapelnik Matačič, zvečal pa g. Sevastjanov. Posamezne partije so v rokah naših najboljših pevcev. Opera je tudi na novo opremljena ter je nove kostume izdelala gledališka krojačnica, dekoracije pa slikarja. Predstava se vrši ob 8. uri izven.

— **Šentjakovski gled. oder v Ljubljani.** V soboto, dne 3. maja vprizori Šentjakovski oder izborni komedijo »Lokalna železnica«. Vsebinska je v kratkem sledeča: Malo mesto Drenovčane prosil, za zvezo z zunanjim svetom potom lokalne železnice. Vlada ugodni sicer tej prošnji, postaviti hoče pa kolodvor daleč zunaj mesta ob veleposveti veleposvetnika barona Robiča. Meščani pošljejo njihovega župana k ministru protestirati, toda on ne opravi pri ministru ničesar. Ko pride župan domov, nalaže svoje somišljenike, da se je z ministrom pošteno sprli. V navdušenju, ker je župan tak izborni zastopal interese mesta, mu priredijo bakljado. Drugi dan pa, ko vsi poslušni premislijo, vidijo, da je župan vse pokvaril, ker se je sprl z ministrom in, da sedaj sploh ne bodo dobili železnice. Zato prosijo župana da se pobota z razžaljenim

ministrom. On jim seveda z veseljem obhaja. In dobri malomeščani mu v svojem navdušenju zopet priredijo bakljado. Igra je izborna izpeljava. Posebnost te predstave je sodelovanje Šentjakovskega orkestra in kvarteta Šentjakovskega pevskega zbora. Posetite predstavo. Vstopnice so v prodaji od petka v kavarni Zalamski na Starem trgu.

— **G. Marcel Sowiński na Poljskem.** Naš junaški tenor Sowiński gostuje že tretjič v tekoči sezoni v Poznanju in v Lvovu. Med rojaki dosega treading laskavo priznanje. Tako piše »Posener Tageblatt« o njegovem »Eleazarju« v »Zidovici«: »Sowiński je pevec, ki mu je dan dar, publiko potegniti za sabo ne le z melodično glasovno silo, s preprčljivo izvajanjem vodilnih arij, nego tudi z igralsko gesto, ki se rada uveljavlja v dramatičnih dogodkih. Sowiński je zanimiva studija k »Eleazarju« in se predstavlja v najugodnejši luči, tako da mu občinstvo upravičeno izraža toplo priznanje.« — O njegovem »Mauriku« piše isti list: V »Trubadurju« je ponovil svoje gostovanje in se tudi to pot predstavil v novi luči, ki ni nezanimiva v primeri s predstavami, ki nam jih je Veliko gledališče nudilo doslej. G. M. Sowiński ima lirski tenor, ki ga je najbolje označiti kot »odličnega«. Arije so bile učinkovito zmogovite, zlasti kadar izletevajo kakor zvonke in fare in podajajo gostu vzvišeno umetnost. Marsikatera točka je bila podana z mladostno svežnostjo ali v mehki barvitosti. Za dramatičnost razpolaga z bogato, tehnično smotrenostjo, zlasti spretnim izkoriščanjem dinamičnega osvetljenja. Tako dosega vedno efekte. Možno zna nekaj!...

Glasbeni vestnik.

— **Koncert francoskega kvinteta na pl. hala.** Glasbena Ljubljana je včeraj doživela dogodek, kakršnega ni še nikoli. Iz te priproste resnice sledi, da česar nisl nikdar ališal, tega tudi takoj ne razumel, o dobroti tega dvomiš, tega ne gojiš itd. Zato je stalo tudi toliko truda, pojasnil, reklame, agitacije, da so naši ljudje vsaj zelo častno večerjasedli unioonsko dvorano. A ko so se publiki začele odpirati vse te nebeske lepote, vse te neizmerno razkošne barve in vsa ta prekrasna glasba, ki je, kakor mavrica zasijala nad našo blede vsakdanostjo, pa je v dvorani zavrelo, zašumelo in, najbrž ne pretiravam, ako trdim, da se je s tega večera pri nas začela nova doba glasbenega razvoja, doba ljubezni do instrumentalne glasbe, nova doba njene gojitve. Sicer smo prihod te instrumentalne pomladi slutili in čutili že nekaj časa, a srečna Jerajeva predavanja, matineje in koncerti naših treh orkestralnih udruženj, komorni godalni koncerti so našli v eni v včerajšnjem koncertu francoskega kvinteta, ki je v vsaj svoji čistoti pokazal tudi neizčrpne krasote samih pihal. Vsi predhodki, ki so bili krivati, da se je tako počelo število naših mladih ljudi do sedaj posvečalo izučevanju pihala in trobil, so morali včeraj pasti. Imamo v Glasbeni Matici prvovrstne instrumentalne učitelje (v včerajšnjem poročilu o Jerajevem mladinskem predavanju sem, žal, pozabil omeniti sodelovanje g. Čapa, ki je izvrsten kornist in ugleden pedagog), na razpolago so vseh vrst glasbila in, mislim, da je z novo silo nastopil čas, ko se je treba posvetiti gojitvi instrumentalne glasbe. Vokalna glasba stoji pri nas na trdnih, samostojnih nogah. Ne potrebuje več skrbnih pestunov in radodarnih stricov. Sama pojde utrti pot dalje in naš interes se mora obrniti sedaj tudi na drugo, toli mačehovsko zanemarjeno in vendar v glasbeni kulturi vsakega naroda nad vse važno instrumentalno plat. Začetki se mora široko, smotreno delo za produktivno in reproduktivno povzdigne narodne orkestralne vzgoje. Da se sedaj to prične, je bilo dokaz včerajšnje vsesplošno navdušenje, ki so ga bili deležni nedosežni francoski umetniki gg. René Le Roy, imejtelj prvega darila pariškega konservatorija, globoko čuteč, obenem pa blesteč virtuos na flavto, Louis Bas, eksolist francoske koncertne družbe in opere, z mehko sladko ljubeznivo oboo, Achille Grass, solist koncertnega udruženja Pasdeloup, eden najboljših klarinetistov, kar sem jih kdaj slišal, Jules Violet, solist franc. koncertne družbe

in opere, kornist, da mu ga menda ni izlopa para, Edouard Hénon, solofagotist koncertov Pasdeloup ter prekrasni pianist-virtuos g. Lucien de Fligny, honorarni profesor ženevske akademije. Enodušnost, v eno slita, nad vse oduševljena igra kvinteta, oziroma sektesta Francozov je bila umetniško odkritje, ki ostane vsem navzočim neizbrisno v spominu. Ne smemo pozabiti, da smo za ta dar dolžni hvaliti tudi Glasbeni Matici in francoskemu inštitutu. Čas ne dopušča, da bi se poglobil v poročilo v detajlno razglabljanje posameznih podavanj, posameznih skladb. Tako instrumentalne, kot klavirske umetnine so bile v vsakem oziru vzorne. Podčrtati pa moram zlasti n. pr. klasično lepi drugi stavek v tem delu še mladega Beethovna, klasično-virtuozne flautne sonate Gouberta, razkošni Roussellov Divertissement, spominjajoč na elementarno rusko, z romanskimi barvami mešano skladbo, pristno rusko, glasbeno trmasto ponavljajočo se temo v Rimskega-Korsakova Scherzu, orientalsko, kakor »Tisot« in ena noč« kleidoskopičnih barv bogato Jongenovo Rapsodijo in z nenavadno, bravurozno tehniko odigrane klavirske skladbe Rameaua, Duseka in Debussyja. Žal, da je šel koncert, kakor blesteč komet morda nepovratno mimo nas. Morda pa se vrne? Razumevajoči, lepote žejni in gladni čakamo.

— **Koncert v Mariboru.** V soboto, 3. maja t. l. ob 20. uri v Götzovi dvorani koncert Državnega ženskega učiteljskega v Mariboru pod vodstvom profesorice Ropasove. Kot solistka nastopi operna pevka Zora Ropas iz Ljubljane in prof. Radova, kot pianistka prof. Finžgarjeva.

— **»Slavčeva« razstava.** Ki je takorekoč prva te vrste med nami postaja jako zanimiva in se nanaša le na zgodovino »Slavca« tekoma 40 let. Zanimanje, ki vlada za razstavo je umilivo. Pred otvoritvijo razstave se vrši ob 10. slavnostno zborovanje v veliki dvorani Nar. doma.

— Na »Slavčevem« koncertu v soboto nastopi 160 sodelujočih pevcev, pevki in godbenikov pod vodstvom kapelnikov prof. Josip Brnobiča in dr. J. Čerina. Najnovejša zborova slika je rajstavljen v Matici knjigarni, v trgov. »Elite« in pri Gričar in Mejač, Selenburgova ulica.

Sokolstvo.

— **Bratje jez. odseka se pozivljajo,** da se zanesljivo udeležijo sestanka dne 2. maja t. l. ob 20. zvečer v kavarni Prešeren, dnevni red je dočitek za početek rednih vežb.

— **Sokol Vič.** V soboto 3. maja t. l. predava br. prof. Jeras v Sokol. domu ob pol 8. zvečer »Umik skozi Albanijo«. Vabimo cenjeno občinstvo, da se v mnogobrojnem številu udeležijo tega zanimivega predavanja. Zdravo!

Jugoslovenska priloga pariškemu »Figaru«.

V nedeljo 26. t. m. je prvič izšel v velikem pariškem dnevniku »Figaru« poseben dodatek, ki je posvečen naši kraljevini. Ta dodatek bo od sedaj naprej izhajal stalno. Pozdravljamo z največjim veseljem to novico, ker se na ta način še bolj poglobijo prijateljske vezi med francoskim in jugoslovenskim narodom.

O tem novem dodatku piše »Figaru« v svojem naznanilu: »Naši čitatelji bodo tako lahko sledili z zanimanjem razvoju države Srbov, Hrvatov in Slovencev, kateri je dala velika vojna svobodo. Noben narod ne zasluži v večji meri našega zanimanja in naših simpatij. Noben rod ni bil bolj pogumen, bolj nesebičen in bolj ponosen.

Kako naj bi pozabili, kaj so bili Srbi med vojno? Izgubili so vse: rodbino, hišo, plug, črede, vse, tudi domačo zemljo, toda nikoli niso izgubili zaupanja v svojo in našo zmago. Da so ohranili

svojo živo vero v bodočnost, je zadoستovalo, če so mimogrede na cesti srečali malo čepico in sive brke kralja Petra, ki je sedel na slami na vozu, ki so ga vlekli voli, njih kralja, ki jim je bil simbol nezlomljive volje, priversti pod eno streho vse osvobodjene brate.

Ta v vojni junaški rod se je po sklepu miru posvetil svojemu materijalnemu dvigu in industrijskemu, trgovske-

mu in agrarnemu razvoju. Po tolikih mukah mu je zagotovljena krasna bodočnost, in odkar so mu dane narodne meje, se bo svobodno razvijal, kar prele ni bilo mogoče.

»Figaru« bo z veseljem sledil dvigu tega naroda seljakov-vitezov in bo javljal svojim čitateljem v vseh panogah njegov napredek in njegove zmagave.

Pevsko društvo »Slavec« v Ljubljani.

(Ob društveni štiridesetletnici).

Društveno geslo:

Pesem dar je iz neba,
ki srce veselo vžga,
kadar tare skrb duha,
petje ga nad vrah povzdiga.
In ker pesem vzbuja slast,
bratje, v petju se družimo
ter med širni svet nosimo
drage domovine čast.

J. Cimperman.

I. Mati »Slavčeva« je bila narodna zavednost slovenskih delavcev obrtnikov in njim enakih. Slovenski delavec, obrtnik in rokodelc se je začel pred štiridesetimi leti sam organizovati in ta organizacija je bila socialno združenje in izobraževanje na narodni podlagi.

Pred štiridesetimi leti so iskali slovenski delavci, obrtniki in rokodelci in mali uradniki takega vzgajališča v »Delavskem in izobraževalnem društvu«. Vpisali so se v to društvo z namenom, da bi v njem pospeševali in dosegli svoje težnje. A tudi slovenske družabne razmere so prisilile delavce, da so iskali svoje organizacije, svojega domovja. Še ob cesarski slavnosti leta 1883 so bili nekateri delavci člani pevskega zbora narodne čitalnice v Ljubljani. Toda tu za delavce ni bilo prostora, ne obstanka, in zato so izstopili, če tudi neradevoljno. Ni bilo takrat tistega demokratskega duha, ki naj bi spajal razne sloje v celoto. Bilo je torej naravno, da so si delavci iskali drugega zavetišča in šli so v »Delavsko izobraževalno društvo«. V tem društvu, katero je imelo »mednarodni« program, seveda bolj nemškega značaja, je bil Miha Jelčnik in za njim je še prišel Ivan Justin. Delovali pa so tu Slovenci na to, da se za učni predmet uvede tudi pouk v petju. To se je res zgodilo. Uvel se je pouk v petju dvakrat na teden. Seveda na »mednarodni« podlagi, nemški in slovenski, kakor je veleval tega društva značaj in smoter. Nekaj časa so bili Slovenci s to polovičarsko pridobitvijo zadovoljni, ker so upali, da se jim vendarle sčasoma posreči nvesti samo slovensko petje.

Toda mednarodno petje ni Slovencev nikakor ugajalo. Jače in jače se je pojavljalo takrat socialno gibanje, to je tisto socialno demokratstvo, katero so nešli med delavstvom v Ljubljani tuji agitatorji, namreč Nemci. Slovenskemu delavstvu ta struja ni prijala. Mislili so namreč že poprej na to, kako osnovati slovensko delavsko pevsko društvo, ker so le po takem društvu, osnovanem izključno na narodni podlagi, je dalje časa hrepeneli.

Po dogovoru svojih somišljenikov je sklical Miha Jelčnik dne 18. maja 1884 leta shod v gostilni pri »Lozarju« v Rožni ulici, katerega se je udeležilo nad 30 slovenskih pevcev. Za časnega predsednika shoda je bil izvoljen sklicatelj shoda sam. Glavna točka je bil pogovor o tem, ali se naj osnuje novo slovensko delavsko pevsko društvo. Vsi udeleženci shoda so sklenili soglasno, da se naj osnuje tako društvo. Potem se je volil začasni osnovalni odbor, in sicer za predsednika Miha Jelčnik, za tajnika Ivan Pajk, za blagajnika Fran Dežman in za odbornike Lavoslav Stibil, Ivan Sturm in Fran Perdan.

Osnovni odbor je izdelal pravila, ki so se na drugem zboru dne 25. maja 1884 v gostilni pri »Ferlincu« sprejela. Pri razgovoru, kako krstiti novo društvo, vnela se je daljša živa debata in naposled je obveljal Ivana Justina predlog, da se novo društvo imenuje: Slovensko delavsko pevsko oruštvo »Slavec«.

Dne 3. junija je predložil predsednik deželni vladi pravila v potrjenje. Odobrena so bila dne 9. junija.

Prvi redni občni zbor se je vršil dne 9. julija l. 1884 in s tem je pričel »Slavec« svoje plodonosno delovanje.

V prvem odboru so bili naslednji člani: Anton Jelčnik, predsednik; Ernest Petri, podpredsednik; Janko Pajk, I. tajnik; Anton Gorišek, II. tajnik; Miha Jelčnik, blagajnik; Anton Kavčič, arhivar; odborniki pa: Fran Dekval, Fran Dežman, Fran Hribar, Kostelac, Milavec, Fran Perdan, Vinko Pregel, Lavoslav Stibil, Ivan Sturm.

Prvi pevovodja je bil Ivan Justin.

II. **Važnost »Slavčevega« delovanja.** Pesnik Anton Funtek je lepo označil čustva in cilje »Slavčevih« članov v teh-le besedah:

Kar srce zvestobe hrani,
kar ljubezni v njem gor,
to gojimo živodam,
za to, dom, do konca ždi.

Vztrajno dlam se naša trud,
za blaginje tvoje rast,
a v vilariu bohem tudi
prime bran za tvojo čast.

Osobito v prvih letih je bilo delovanje »Slavčeve« važno. Ni še bilo takrat nobenega društva, ki bi sodelovalo pri narodnih prireditvah. Bil je torej »Slavec« prvi, ki je deloval s pesmijo na narodnem polju.

Mnogo je storil »Slavec« v svoji štiridesetletni dobi na polju slovenske pesmi in mnogo je dosegel na polju socialnega delovanja in življenja. Še več pa na polju narodne probe. Prevzel je zlato dedščino starih Slovanov, milo pesem, gojil jo je, širil in čul ter si s tem pridobil veljavo in slovenskem narodu.

Združil je s pesmijo svoje somišljenike, ki so si vsi bratje, in s pesmijo je prodrl v najširše kroge slovenskega naroda. Ni ga kraja na Slovenskem, kjer ne bi bil in pel »Slavec«; ni je bilo narodne slavnosti, pri kateri ne bi sodeloval »Slavec«; ni ga bilo vselega iz žalostnega dogodka na Slovenskem brez »Slavca«. »Slavec« rad poletava na naše slovenske meje in z rodoljubno pesmijo bodri rojake v narodnem boju. »Slavec« si je torej popolnoma v svesti svoje narodne dolžnosti, katero vestno in požrtvovalno izpolnjuje. On pospešuje, podpira in ščiti to, kar zida rodoljubni slovenski, in ravno v tem je važnost njegovega rodoljubnega delovanja.

»Slavec« je društvo delavškega značaja. Pod njegovo zastavo se zbirajo delavci, rokodelci, obrtniki in mali uradniki. »Slavec« se s tem ponaša. Oživil in naobrazil je pevski element, kar je njegovo najlepše kulturno delo. Svojo naobrazbo je črpal na svojem ognjišču, v svoji organizaciji, in je sam sebi, ob svoji pomoči, postal kulturni činitelj. Tako je delavec, obrtnik, rokodelc in mali uradnik postal soodruženec pri narodnem delu. V socialnem organizmu sam gmotno slab, je prišel »Slavec« izlete, sodeloval pri številnih veseljih po vsem Slovenskem in s tem prinašal velike materijalne žrtve.

Po vsakdanjem trudopolnem delu hiti »Slavec« v svoj dom. Pesem mu razganja temne oblake in pesem mu je ono, ki čuva in skrbi, da mu vsakdanji trud ne umori vere v človeške ideale. Kjer se poje, tam vladajo le plemeniti nagibi človeški. »Slavec« jih je osvojil v sebi in na zunaj, kjer je bil in pel, deloval je naravno in v tem smislu izvršuje še danes socialno in narodno delo.

Sam je skrbel za naobrazbo in razvedrilo. Uvel je v svoje društvo pevsko šolo in si tako vzgojuje krepak pevski pomladek.

Blazilno deluje »Slavec« na slovensko družino. Njegov glas je že odmeval po vseh slovenskih gajih, po hribih in dolinah. Povsod je budil narod in s pesmijo užgal ljubezen do vsega, kar je slovenskega, netil in poveljeval je s slovensko pesmijo gorko ljubezen do slovenske domovine. Toda, ko je dorastel in imel krepkejšo peroti, poletel je dalje čez naše meje, da tudi drugod koder mu biva bratje, oznanja svoje blagovestje. Poletel je »Slavec« v domovino in se z nami ogrevajo za skupno pridobilo ljubezen in simpatije in je dosegel, da tudi ti slovenski pevci, hrvaški in češki prihajajo v našo slovensko domovino in s ez nami ogrevajo za skupne narodne cilje. Izvršil je »Slavec« s tem veliko kulturno delo.

»Slavec« gre prvenstvo, da je nosil slovensko pesem med Hrvate in Čehi in mislil je tudi na Srbe v kraljevini že leta 1910. Bil je v Voloskem in Opatici, v Zagrebu in Sisku, v Pragi, Taboru in Kolinu. Seznanil se je s Hrvati in Čehi in mu dnevi bivanja pri krvnih bratih ne izginejo nikdar iz spomina. Bili so to najlepši dnevi njegovega delovanja. Na bratskih tleh je »Slavec« prvi od Slovencev utrdil in slavil združenje slovenskih pevcev.

Ob »Slavčevi« desettletnici l. 1894 se je porodila misel, da je treba osnemati slovenska pevstva združiti, da je treba osnovati »Zvezo slovenskih pevskih društev«.

Ob »Slavčevi« 25-letnici l. 1909 pa se je ob kumovanju »Slavca« izvršil zelo važen čin za razvoj slovenskega petja. Ob tej priliki se je namreč sprožila misel osnovati »Zvezo slovenskih pevskih društev«. Politično in vojne razmere so preprečile takojšnjo ustanovitve te zveze, vendar pa se že letos,

V herbi proti Avstriji.

(Dalje.)

Na sedmo uro zaran sem si naročil konja pred postajno poveljstvo. Točno ob sedmi uri mi je poslal postajni poveljnik zajutrek v sobo. Sluga je javil, da konj čaka.

Pred vrati stoji dragonec. Tarabož je lepo očeden. Dragonec ne mara napitnine. — Pravi, da imajo Bošnjaki mojega konja radi.

»Kako?«

»Snoči jih je prišlo troje v hlev gledat. Eden pravi: »Tu je tarabož!« Drugi vprašuje, čuvam li jaz konja nadporočnika Pivka. Nisem prej videl vašega imena. Oni prvi ogovarja konja in konja ga pozna in posluša. Pravi mu: »Tarabož, srečno nosi jutri gospodarja.« Po vrsti mu dajejo kruha in konj jih gleda in zoblje in jim liže roke. Bošnjaki imajo zase premalo kruha, a dajejo ga vašemu konju.«

»Ali so odšli po noči iz Levica?«

»Ne vem. Povedati sem moral, kdaj konja osedlam. Iz mojega hleva so odšli.«

Pohvalil sem dragonca in šlo je po krasni cesti v Caldonazzo in dalje ob jezeru v vasico Calceranico.

Ob osmi uri je v Calceraniki zbranih obilo oficirjev. Avtomobil drdrajo, ustavljajo se in zopet odhajajo.

V skupini nižjih oficirjev vidim kapitana Edvarda Vaupotiča, prijatelja iz-

za mladih let. Vaupotič je poveljnik jurisnega oddelka, ki stoji ob cesti nekoliko višje ob jezeru proti Sv. Katarini.

»Zdravo, Edek!«

»Oho! Kaj pa uganiaš z Italijani, da te zapirajo? Ali se zopet proslavljaš?«

»Tako me pozdravljaš?«

»Povej mi, kaj ne, nekaj je na stvari?« mi mrka Edek.

Stopila sva s ceste na obal, da se pogovoriva o mojih intimnostih. A žal, premalo je časa — adjutant armadnega poveljnika že urejuje oficirje in vojake za raport in izklicuje bataljone in imena oficirjev. Vaupotič mora hiteti k svojemu oddelku, da ga uredi in razvije na cest.

Zastopniki bataljonov se uvrščajo v razvoji po redu, v katerem stoji bataljoni v fronti. Našel sem četvero naših delegatov.

Izvidniški avtomobil orožniškega šefa polkovnika je prihitel po serpentinah iz Vigola-Vattara. Komandanti divizij in brigad, velika skupina generalov in polkovnikov se je postavila pred nas ob drugem kraju ceste. Naš divizioner, generalmajor Vidale me je posikal z očmi in mi namežiknil. Pozdravil sem ga iz vrste in opozoril svojo četvorico nani. Odzdravil je prijazno in nas opazoval dlje časa.

Trobentači trobiljo. »Pozor!«

Zdi se, da živimo v dobi rimskih cesarjev. Generaliteta se pomika bliže k razpotju, kjer se cepi cesta na Vigolo Vattaro. Po serpentinah drdrajo avto-

mobili v primerni razdalje drug za drugim, osem do deset jih je. Kolona se obrača na levo na cesto ob jezeru in elegantni vozovi se ustavljajo zaporedoma pred našim razvojem. Gospoda izstopa, nekateri brhko in poskočno, drugi počasi, previdno. Tu vam je več nadvojvod, tam komandant armadne skupine, tu zopet v. Arz. tam Conrad v. Hötendorf. Aha, cesar! Mladič, kako je izskočil! Večina gospodov je dobro rejenih.

Ekscelence se pozdravlja z našimi komandanti, samimi znanci. Križema se podajajo roke.

Godba je doigrala.

Po kratkem raportu generalov prihaja vsa suita k nam. V blaženem neredu se pomikajo okrogli gospodje, prav počasi — saj se jim ne mudi. Vsa cesta jih je polna 20 m globoko.

Blizu krajnika stojim in slišim vsako besedo. Cesar posluša raporte, imena oficirjev in bataljonov, podaja oficirjem roko in trepa moštvo po ramah. Za vsakega ima prijazno vprašanje, vsakemu se smehlja. Nasmeh njegov ni prisiljen — zdi se, da je dober človek. Dobro mu de, ako zamore vplesti v raport kaj dovpijnega. Po vsakem odgovoru, ki mu ugaja, in tudi po vsakem nerodnem odgovoru se ozira po suiti in vsa za njim stoječa visoka gospoda se kakor na povelje dobrohotno smehlja. Polkovnik zapisuje imena, vprašanja in odgovore.

»Pozdravite mi svoj bataljon!«

nresničiti ta ideja in je ustredni jednota zpevčevskih spolkov československih v Pragi, ki je prisostvovala na Slavčevu 25-letnici in prevzela osnove »Zvezde slovenskih pevskih društev« v lastne roke, krepko na delu.

DANES NOV SPORED

Od danes 30. aprila
do 3. maja

Umotvor slovičnega nemškega književnika

Frank Wedekinda

Pomlad je prišla

Tragedija v 5 dejanjih. — V glavnih vlogah: Hertha Müller, J. Epp, K. Aichinger, Charles Willy Kaiser, Leopold v. Ledebur, Erich Kaiser-Titz, Magnus Stifter, Frieda Richard. Režija: L. Kolm in J. Fleck.

»Pomlad je prišla...« je povest, ki jo oče prikazuje svojemu sinu, v katerem se je pravkar začel vznemljati spolni nagon. To znano delo modernega nemškega pisatelja Franka Wedekinda z naslovom »Frühlings-erwachen« je imelo trde boje z nemško cenzuro, predno je bilo uprizorjeno in ufilmljeno, kajti pisatelj z nenavadno odkritosrčnostjo obravnava seksualni problem in kar je z njim v zvezi. Redek slučaj, da igra kdo v filmu takorekoc sam sebe, rodila je nujna potreba, zaupati v svrhu kolikor možno naravnega podajanja vloge nesrečnega Morica in življenja veselega Melhiorja prav mladim močim. Julij Epp in Karol Aichinger, dva simpatična gimnazijalca, vzeta naravnost iz šolske klopi, filmljeta navedeni osebi. Svoji ulogi, ki sta ju z režiserjem zelo dobro proučila, igrata frapantno naravno in z nedosežno najviteto. Tudi sicer nudi film v vsakem pogledu izreden umetniški užitek.

Antonin Dvořák.

(K 20-letnici njegove smrti.)

Ko se je pred 20 leti narava prebujala k novemu življenju, ko sta log in gaj odmevala v skrivnostnem brstenju in petju pisanih kričalcev, je zatihli oči drugi veliki češki genij na glasbenem polju, legel k večnemu počitku mož, ki si je pridobil s svojimi nesmrtnimi deli v moderni glasbeni literaturi eno najodličnejših mest. Kmalu po veliki noči 1. maja 1. 1904 je umrl drugi znameniti češki komponist Antonin Dvořák, v polnem poletu in razmahu svojega umetniškega duha, ki ni še klonil, dasi je bil močnejši že prekoračil 60. leto svoje starosti. Zibelka mu je tekla na deželi, kjer sta mu pela narava in preprosta dobra mati prve upavanke. Tu je Dvořák zajemal neposredno iz vaškega življenja prve sile za svoj poznejši umetniški polet. Moč, milina in privlačnost Dvořakove muzike je največja tedaj, kadar odmevajo iz njegovih kompozicij strune one vaške muzike, ki jo je mojster poslušal v svojih otroških letih. Reprodukcijska in umetniška zakorenjenost tega, kar je njegova čuteča duša čula in sprejemala v zgodnji mladosti, ko je Dvořák živel brezskrbno življenje vaškega dečka, je v večini njegovih kompozicij tako popolna in točna, da je težko najti v glasbeni literaturi kaj sličnega. Njegov ustvarjalni duh se zdi kakor školjka, ki je izpila kapljico vode, da jo oblikuje in pretvori v biser. Ta karakteristična posebnost, ta fina struna, s katero se vrača Dvořák vedno nazaj v svojo mladost — spremlja pretežno večino njegovih del. Tudi kompozicije večjega obsega in razmahu niso vedno izvzete. Poslušaj njegove akorde, blodeče po neizmernem labirintu življenja in kakor spomin na nekaj domačega, znanega in millega se oglasi melodija iz vaškega življenja. Dvořák je v svojih delih dete matere narave. Ona ga je sprejela kot novorojenčka in svoje naračje, pestoval ga je in negovala, pela mu je pesmi ptic in rastlin, pesmi žuborečega potoka in valovečega žitnega polja, pesmi kušetečega gaja in bučeče vihrave v poletni vročini in sama ga je pripravila do tega, da poje z njo. In mladi skladatelj je pel z velikim zanosom, njegova melodija je črpala svoje življenjske sile iz najbogatejšega vira, kajti pesem narave je pesem vseh pesmi. Dvořák je ostal veliki učitelj zvest do smrti.

Dvořakova muzika je originalna. Ta originalnost temelji na muzikalni pestrosti in sočnosti, na milini njegovih akordov, ki so glas najfinjših duševnih strun, obenem pa odsev slovenskega značaja. Glavni Dvořakov pomen je v

absolutni muziki, ki jo morejo docela razumeti in oceniti samo glasbeniki ali pa poslušalci z odgovarjajočo duševno dispozicijo. On je ustvaril češko simfonično in komorno glasbo, njegova zasluga je, da imajo Čehi domačo glasbo, s katero lahko stopijo pred ves kulturni svet.

Med velika Dvořakova vokalna dela spada »Requiem«, »Stabat mater«, »Sveta Ljudmila«, »Te Deum«, »Svatebnji košile«, »Americký prapore«, »Slavnostni spev« in »Maša z D-dura«. Posebno bogata je Dvořakova klavirska kompozicija, dasi mojster tu ni brez hibe, kajti v klavirju ni našel vedno pravega sredstva za oblikovanje svojih duševnih in srčnih motivov. Vendar pa je tudi na tem polju ustvaril nesmrtna dela, ki mu ohranijo v kulturnem svetu trajen spomin. Poleg velikih vokalnih skladb in dveh oper »Rusalka« in »Navihani seljak« so znane njegove »Variacije« op. 36 z As-dur, »Škotski

pleš« op. 41, »Suita« op. 98, »Slovanski pleš« op. 46 in op. 72, »Legende« op. 59 in »Impromptu« op. 52, Intermezzo, Gigue in Ekloga. Težično Dvořakove umetnosti je v orkestralnih delih. S svojim ciklusom uvertur »Moja domovina«, »Husitska«, »Karneval«, »Othello« in »Scherzo capriccioso« ter simfoničnimi pesnitvami »Povodni mož«, »Opoldan. čarovnica«, »Divji golob«, »Junakova pesem« in »Zlati kolovrat« je zapustil češkemu narodu bogate vrelce domače muzike.

Tudi dejstvo, da nekateri narodi kaj radi podcenjujejo slovenske genije, ni moglo vplivati na Dvořakov sloves. Noben kritik in poznavalec glasbene umetnosti ne more danes ovreči trditve, da spada Dvořák med najproduktivnejše in v gotovem oziru najboljšie moderne komponiste. Njegov predhodnik Smetana je ugledil na glasbenem polju češkemu imenu pot daleč v zunanji svet, Dvořák je to pot razširil in podaljšal.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 30. aprila 1924.

Vse, kakor nekdanj!

Klerikalna stranka s svojim časopisem vodi sedaj prav isto politiko, kakor v zadnjih letih pred vojno. Klerikalni listi »Slovenec«, »Domoljub«, »Straža« in »Slovanski Gospodar« pišejo do pičice tako proti Srbom, predstavljajo slovenskemu ljudstvu velesrbsko idejo kot strašilo prav tako, kakor v časih, ko je zval »Slovenec« iz republiškega fonda dunajske vlade in je »Slovenec« urednik dobil v narodnem gledališču kinematografsko koncesijo kot nagrado za profinarodno pisavo svojega lista.

Primerjajte sedanjost klerikalno protisrbsko gonjo s »Slovenčevimi« članki in noticami v letih 1908, 1909, 1910, 1911, 1912, 1913, 1914 in ves čas med vojno, pa se prepričate, da so ostali klerikalci tudi v svobodni Jugoslaviji zvesti istim profinarodnim idejam in ciljem, za katere so se borili kot plačniki Nemcev in podkupljenci dunajske vlade. Prav nič se niso spremenili! Iste metode, iste fraze, iste psovke najdemo danes v klerikalnih listih, kakor v časih najstrupeneje gonje pod Avstrijo, ko je pokojni Stefe pod aplavzom vse klerikalne javnosti smel nekanovano pisati o srbskem narodu in o velikem njegovem kralju docela v istem tonu, kakor dunajska »Musketta« in monakovski »Simplicissimus«.

Kako prav smo imeli, ko smo po prevratu opetovano priporočali previdnost napram klerikalcem, ki so se takrat hlinili najbolj navdušene jugoslovenske patriote in v parlamentu slovesno izjavili, da sta slovensčina in srbsčina en jezik! Poudarjali smo, da o klerikalcih kakor o volku velja pregovor, da volk pač menja dlako, svoje čudi pa nikdar, ter svarili, da bi se jim preveč zaupalo. Izražali smo svoje prepričanje, da so se klerikalci, zavedajoč se svoje sramotne preteklosti kot plačniki avstrijski hlapci, ob prevratu samo potuhnil, da obvarujejo svojo kožo pred osveto, boječ se pač potličnih kandelabrov, da pa takoj pokažejo svoje protisrbske in profinarodne rožičke, čim se razmere spremenijo, ko se jim ne bo več treba bati za svoje »dragoceno« življenje. Točno tako se je tudi zgodilo, kakor smo prerovali.

Danes se klerikalci ne boje več ljudske osvete, zavedajo se, da je nad njihovi profinarodnimi zločini že razprostr pri ljudske pozornosti, zato so se veselo vrnili k tisti politiki, ki so jo morali leta 1917. opustiti pod pritiskom javnosti in novih razmer.

Danes jim je zopet adut — protisrbska gonja, kakor nekod pod »blaženo« Avstrijo! Toda zapomnimo si naj, da so se časi vendarle spremenili! Brez kazni so ostali za svojo profinarodno politiko v preteklosti, zasluženi kazni pa ne odidejo v bodočnosti!

Se so tu sile, ki poskrbe, da jih mine volja delovati proti državi in narodnim idealom!

— Odlikovanje jugoslovenskih dobrovoljcev s českoslovaškim vojnim križcem. Gosp. generalni konzul Českoslovaške republike dr. Otakar Beneš izročil kot pobožčenec českoslovaške vlade v petek 2. t. m. jugoslovenskim dobrovoljcem českoslovaški vojni križec, s katerim jih je odlikoval predsednik bratske Českoslovaške republike. Slavnost se bo vršila v sporaumu z g. poveljnikom Dravske divizijske oblasti generalom Stojanovičem ob 11. dopoldne v vojašnici kralja Petra na Poljanski cesti v Ljubljani. K tej svečanosti so uljudno vabljeni vsi, ki so pri atelji jugoslovensko - českoslovaške bratstva in vzajemnosti.

— Razsodba ministrstva proti poklicnim gasilcem. Kakor je znano, je nova mestna občinska uprava uvedla poklicno gasilstvo, za katero je potrebnih milijone, dočim je prej dajala prostovoljnimi gasilcem samo neznatne podpore. Pokrajinska uprava je sivelečasno razveljavila sklep občinskega sveta gle-

de ustanovitve inštitucije poklicnega gasilstva ter prepovedala v proračun sprejeti postavko za to napravo. Črno-rdeča koalicija se za ta odlok pokrajinske vlade odnosno velikega župana ni zmenila. Vložila je proti odredbi pritožbo na ministrstvo, v proračun pa je sprejela, kljubovaje vladnemu ukazju, tudi postavko za poklicno gasilstvo. Ministrstvo notranjih del je sedaj rešilo to pritožbo ter v celoti potrdilo odločbo velikega župana. Mestna občina bo torej vendarle morala odpušiti vse poklicne gasilce, Radovedni smo, kdo bo sedaj mestni občini povrnil denar, ki ga je izdala črno-rdeča koalicija za poklicne gasilce? Nekaj milijonov bo to!

— Z Nemci so začeli koketirati. Hiperlovenski klerikalci iščejo novih zavetnikov. Že včeraj smo ugotovili, da se je »Slovenec« izredno toplo zavzel za Nemce v Novem Vrbsu, kjer so jim ogorčeni srbski nacionalisti stopili nekoliko na prste. Klerikalcem ta ugotovitev ne diši, ker se boje, da bi ljudstvo ne spoznalo pravega ozadja tega političnega manevra. Zato je »Slovenec« danes sila hud na nas in pravi, da utegnemo naleteti na odpor, o katerem se nam še ne sanja. Stvar seveda ni tako tragična, kajti klerikalna korajžja je korajža samo dotlej, dokler ni nevarnosti, da jo kdo preizkusi. Potem pa se petelinček pomiri in zleze strahopetno pod klop. Zaščito narodnega in državnega edinstva daje torej klerikalizem v zakup Nemcem. Sicer pa se ni čuditi temu, kajti klerikalci bi se zvezali tudi s kulakari, samo da pridejo do teli zaželjenih ministrskih stolčkov. Pa naj še kdo trdi, da SLS ni edina zanesljiva zaščitnica slovenskih in jugoslovenskih nacionalnih interesov!

— Jugoslovenska priloga pariškemu »Figaru«. Prošlo nedeljo je pariški dnevnik »Figaro« prvič prinesel na dveh straneh jugoslovensko prilogo, ki ga vsi oni, ki vemo ceniti vrednost mednarodnega zblizovanja, z velikim zadovoljstvom pozdravljamo. Ureditev te priloge in njena vsebina nas je veselo iznenadila. Prinaša sliko Nj. Vel. kralja in kraljice s prestolonaslednikom. Osebi kralja je posvečen poseben članek. Uvodni članek je spisal francoski admiral Guépratte, poslanec departementa Finisterre. Naslov mu je »Junaki našega naroda« in slavi junastvo srbskega naroda v svetovni vojni. O zunanji politiki Jugoslavije je napisal daljši članek g. D. Tomič in o po-vojnem demagogu Radiću g. Albert Mousset, beogradski dopisnik »Journala des Débats«. Slednjemu članku je dodana karikaturna slika Radića iz kopir. O napadnih bolgarskih četašev piše g. R.-A. Reiss, bivši profesor na lausanski univerzi, in o suženjstvu v Srbiji pred sto leti g. J.-R. Gorgje, višji profesor na beogradskem vseučilišču. Razen tega prinaša splošen informativen članek o naši državi, potem enega o ugodnem položaju naših financ in o konkordatu z Vatikanom. List krasijo slike francoskega vojnege pokopališča v Bitolju, g. Pašića in Beograda. Ta priloga »Figaru« bo od sedaj redno izhajala.

— Jugoslovensko-Českoslovaška Liga v Ljubljani poziva svoje člane, da se v čim najobilnejšem številu udeležijo slavnostnega odlikovanja desetih slovenskih dobrovoljcev s českoslovaškim vojnim križcem. Slavnostnem podeli odlikovanja g. gen. konzul českoslovaške republike dr. Otakar Beneš v petek dne 2. maja ob 11. dopoldne v vojašnici kralja Petra (Poljanska cesta).

— Draginske doklade državnih uslužbencev. Uradni list št. 38 priložuje v celoti odločbo ministrskega sveta o draginskih dokladah civilnih uradnikov in ostalih državnih uslužbencev. Ta odločba velja od dne 1. maja t. l. ter nadomestila povsem vse prejšnje, s katerimi so bile doslej urejene draginske doklade državnih uslužbencev. Posamni izvodi te številke »Uradnega lista« se dobivajo, dokler zaloga ne pade, po 1 Din 25 par.

— Nostrifikacija doktorskih diplom. Minister narodnega zdravja je z odlokom z dne 13. aprila t. l. odredil, da morajo vsi medicinci, ki so bili v tujni promovirani za doktorje vsega zdravilstva, takoj po promociji dati svojo diplomu nostrificirati in sicer popreje predno nastopijo predpisani bolniški staž.

— Globa za zlorabo zasline zavore. Generalna direkcija državnih železnic v Beogradu je z odlokom od 18. marca 1924 št. 6948 odredila kot globo za zlorabo zasline zavore pri vlakih Din 500, na kar se potujoče občinstvo opozarja. Poleg navedene globe mora potnik plačati tudi vse stroške za škodo, povzročeno radi zamaže vlaka.

— Celjske vesti. Občini zbor društva hišnih posestnikov v Celju se je vršil v soboto zvečer v Narodnem domu. Po pozdravu društvenega predsednika dr. Božiča je poročal predsednik pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov v Ljubljani g. Frelih o korakih, kateri je storila zadnji čas zveza v zaščito hišne posesti, dalje o velikem zboru delegatov v Brodu ter o ustanovitvi osrednje zveze v Beogradu. Po govoru g. Freliha je poročal dr. Božič o delovanju društva v preteklem letu. Pri volitvah so bili izvoljeni povečini dosedanj funkcionarji. — Ferijalni Savez, podružnica na gimnaziji v Celju, priredi v soboto dne 3. junija ob pol 20. zvečer v veliki dvorani Narodnega doma javno akademijo s pevskimi točkami. Vprizorila se bo tudi Moškova tridejanska drama »Matie«. Zeleti je, da občinstvo posesti večer v obilnem številu. — Mlad pustolovec. Trgovski potnik Dimitrij Stojanović je od neke trgovke v Celju izvalil večjo svoto denarja pod pretvezo, da jo bo vzel v zakon. Ščasoma pa so mu postala dela prevrača. Izginil je v Beograd in se tam res z neko drugo poročil. Prefriganec je te dni pri celjskem okrožnem sodišču prajel tri mesece poostrenega zapora. — Dražba občinskega lova v St. Lovrenču pod Prežinom se bo vršila dne 8. maja ob 10. pri okrajnem glavarstvu v Celju v sobi št. 9.

— Marišorske vesti. Grafenauerjev prvi šoh v Mariboru. Brez vsake posebne reklame v javnosti in čeprav je bil za poskus določen samo sestanek ožjih sodelavcev, je vendar prvi Grafenauerjev nastop v Mariboru v gostilni »Jadrana« na Rotovškem trgu prav lepo uspel. Zbralo se je mnogo poslušalcev iz najraznovrstnejših slojev, najmanj iz mestne inteligence. Grafenauerju se sicer poznajo leta, bridke izkušnje in trpljenja med vojno, vendar si je ohranil svojo duševno svežost in izvirnost. Glede izstopa iz SLS je le kratko omenil nevhvaležnost iz stranke za njegovo požrtvovalno delo. Istotako je na kratko obravnaval z dr. Brejem, ki je v strankinem delu poznal le samega sebe. Končno sta govorila še dr. Ravnik in Trošt. Grafenauer zastopa mnenje, da proti Stajerski velika nevarnost od Radičeve strani, toda zunaj na deželi in to največ v škodo SLS. Značilno je, da se je shoda udeležil tudi neki trgovec, ki le dozdaj veljal za stranskega Nemca, pa se je spreobrnil v zavednega Slovenca. — Smrtina kosa. V torek zjutraj je umrl mlad trgovec V. Vabič, iz znane rodbine Vabič-dr. Tomšič. Blag mu spomin. — Čigav je park na Slovaškem v trgu? Med Stolno cerkvijo, glavno pošto, Kazino in Mestno hranilnico stoji malce svojčas krasen park, ki je bil v okras mesta. Sedaj je popolnoma zanemarjen. Kdo je gospodar tega javnega prostora in kdo nosi odgovornost za njegovo zanemarjanje? Pač mestna občina!

— Tvorinca letal v Beogradu. Beogradski aero-klub namerava še tekom letošnjega leta na Makišu pri Beogradu zgraditi tvornico letal. Tovarna bo delniško podjetje, polovico delnic bo imel klub, polovico privatniki, člani kluba. Stroški za zgradbo tovarne so preračunjeni na 20 milijonov Din. Letna produkcija bi znašala 100—150 letal.

— Ležarina od poštnih paketov. Pravilnik za notranjo službo pravi, da je prejemnik paketa dolžan plačati ležarino samo za tiste dni, katere paket po krivdi naslovnika predolgo na pošti leži. — Ako je paket prepozno odjaven (povzetni paketi morajo biti najkasneje v 7 dnevih) ali pa po prejetem odgovoru prepozno vrnjen, mora plačati odgovorni poštni uradnik v smislu ministrske dredbe št. 76.757 z dne 31. decembra 1923 ležarino za tiste dni, ko je ležal paket na pošti po krivdi netočnega poštnega poslovanja.

— Električna železnica ne vozi 1. maja. Z ozirom na pogodbo med nastavljeni cestne železnice in družbo, po kateri imajo uslužbenci pravico do praznovanja 1. maja, tramvaj ne bo vozil do 18. ure zvečer. Redni promet se vzpostavi šele v omenjenem času.

— Gozdarska razstava v Tolmini. Pokrajinska uprava v Vidmu je določila 5000 lir podpore za gozdarsko razstavo v Tolmini.

— Koncert ge. Brandl-Pelikan v Trstu. Po poročilu iz Trsta je snopl v dvorani Umetniškega društva lepo uspel koncert v. jolinistinje ge. Brandl-Pelikan iz Maribora. Občinstvo je umetnico pozdravilo z burnim ploskanjem. Ga. Brandl-Pelikan je morala več točk programa ponoviti in tudi nekatere izven programa. Laskavo kritiko prinaša o koncertu današnji »Piccolo«.

— Dražba lova. Pri okr. glavarstvu v Radovljici se bo vršila dražba lovišč občin Kamnagorica, Lancovo in Ribno od 1. julija 1924. do 31. maja 1929. v sredo 21. maja t. l. s pričetkom ob 10. uri.

— Koliko se polje in popije v Novem Sadu. V preteklem letu je bilo v Novem Sadu zaklano 4825 komadov živine, 5978 telet, 8041 prašičev, 8059 komadov ovac, 5985 jančev. Alkoholični plašč se je popilo: vina 24.066, pice 7721, žganka 2400, rum 160, likerja 34 in špirita 30 hektolitrov.

— Brat ubil brata. V Bršadinskem Lugu je bil ubit delavec Nikola Latinović iz Bosne. Orožniki so ugotovili, da je zločin izvršil Nikolov lastni brat Mile, ki je bil oddan sodišču.

Zastopstvo „Slovenskega Naroda“ v Celju.

Z današnjim dnem prevzame zastopstvo našega lista v Celju gospa Marija Kovač, trafikantinja na Aleksandrovi cesti.

Prosimo naše cenjene naročnike, inserente in prodajalce »Slovenskega Naroda«, da se obračajo v vseh zadevah na našo novo zastopnico in ne več na gosp. Bovha, trgovca istotam, ki s tem dnem preneha biti naš zastopnik.

Dostava našega lista na dom se vrši kakor doslej.

Prodajalce »Slovenskega Naroda« naj obračunajo za april še z gospodom Bovho, od 1. maja dalje pa z gospo Kovačevo.

Ljubljana, 30. aprila 1924.

Uprava »Slov. Naroda«.

»KINO TIVOLI«.

NIKOLA PAGANINI,

najslavnejši violinski virtuos vseh časov, nastopi v filmu istega imena dne 1. maja v »KINO TIVOLI«. Velikane njegove umetnosti ne pojmi niti lastna žena niti okolica, ki jo smatra za delo satana. Gre zato v svet, žanje triumfe s svojimi gostinji, a to je tudi nesreča zanj, ker se zaljubi v njegovo umetnost vojvodinja Marsini. Njen ljubimski soprog ga napade, a se pri tem nahode na Paganinijev meč. Umetnika, obsojenega na nedolžnost na smrt, reši iz ječe njegova mlada obdovovalka Julijeta, ki žrtvuje zanj celo življenje. — Potri na duši se poda umetnik na turnejo in izdihne svojo izmučeno dušo ob priliki nekega koncerta. Konrad Veidt igra Paganinija tako tempo-ramentno, da misli, da ima v istini demona, naračodeja pred seboj, dočim je Eva May kot Julijeta moderna v čarovnlje njegove umetnosti zamaknjena ljubka madona. — Krasni naravni posnetki iz Italije. — Dunajska kritika prištevata to dramo med najboljša dela filmske umetnosti. — Torej pozor!

— Politična kronika. Ovdabje: tatvina 1. kaljenje nočnega miru 2. cestno-policijski red 11. prekoračenje policijske ure 1. pasji kontumec 1. zglaševalni predpisi 1. poškodba tuje lastnine 1. nevarne grožnje 1. nedostojno vedenje 1. — Lastnik se naj oglasi. V Regalijemem gaju na Gradcu se je našla zavesa iz žametna s svilnato podlago. Lastnik se naj oglasi na policiji. — Nepravidna služkinja. Ana Pleško, služkinja pri rodbini Erker, je odšla včeraj popoldne z vozičkom, v katerem se je nahajalo 11 mesečno dete, v mesto. Pustec voziček v Prešernovi ulici je odšla v franciskansko cerkev. Voziček se je radi hudega klanca klanca spustil v tek in zdrvel proti Marij-nem trgu, kjer ga je k sreči ustavil neki minoidni pasant. Nepravidna služkinja, ki se je legitimirala z napačnim imenom Ivana Trček, je bila ovačena. — Aretiran je bil zidar Ivan Moškerca iz Bizovjaka, ki je ukradel zidariju Trčku 20 Din vredno žlico. — Popadlihi pes. V baraki bivše milarne v Spod. Šiški je popadel pes, last Mihaela Verheke učenko Stanislava Devč, učenca Frana Školca in zidarjevo ženo Josipino Breško. Pes je vse tri osebe nevarno ogrižel po nogah in Školca na komolcu desne noge.

— Smrt v hlevu. V hlevu Cirila Kamp-la v Kettejevli ulici, Maribor je prenočil v noči od 28. na 29. aprila neki neznanec. Drugo dopoldne je neznanec nenadoma postal slabo in je ob pol 10. umrl. Ugotovljeno je, da je doletel doma iz Slov. Bistrice, in da je je okoli 65 let star.

— Strahovit zločin. V Rasnjah so tamnojni ribiči odkrili strahovit zločin. Iz Drave so potegnili truplo nekega neznanca, ki je imel vrh zadrgnjen z verigo in na glavi je imel pribito čepico finančnega stražnika. Neznavec je bil očividno od hitotapev umorjen.

— Železniško nesrečo. Pri Rovinju na Hrvaškem je 26. t. m. osebni vlak na prosti med omenjeno postajo in Bjelovarjem povozil neko neznanu žensko. Kolesa so ji odrgala glavo. Identiteta ženske, ki je očividno izvršila samomor, še ni dognana. — Pri Pleternici je skočil zadnji vagon osebnega vlaka s tira. Potnikom se ni primerila nobena nesreča.

— Krojaško obrt je otvoril v Ljubljani. Gospodstvska cesta 16 (»Pri Levu« dvorišče desno) gosp. Ante Prezelj. Glej današnji oglas.

— Kar Vi potrebujete, to je Elzaflud. To pravo domače sredstvo, katero prežene Vaše bolečine! Poizkusna pošiljka D. 27. — Lekarnar Eug. V. Feller, Stubica Donja, Elzatrž št. 233. Hrvatska.

— Najcenejše in najnovejše objekte se dobe samo Selenburgova ulica št. 3 pri Gričar & Mejač.

— Telegraf zaprtje. Profesor Bamberger, ki je spisal učno knjiko o boleznih srca, je dognal, da je grenčica »Franz-Josef« izbornu učinkujoče odvajilo.

— Promenadni koncert v »Zvezdi« bo v četrtek 1. maja ob 17., ker je muzika Dravske divizije v nedeljo 4. t. m. drugam oddana. Spored: 1. Novaček: A hoj! Marš. 2. Flotow: Stradella-overture. 3. Dvořák: Tvrdogalvei. 4. Pokorni: Iz Beograda in okolice. 5. Parma: Potpourri iz operete »Cariči-ne amaoconke. 6. Reinhardt: Svata cvetlice valček.

— Kdor potuje na naše morje v Crikvenico, naj se gotovo poslužuje našega avto - omnilbusa, ki od vsakega vlaka najhitreje in najceneje in sicer po 80 Din za osebo prevaža potnike iz postaje Plase v Crikvenico. — Autotaksa Andrej i Howie, Crikvenica.

Društvene vesti.

— **Družabni večer naših dobrovoljcev.** Kakor smo že poročali, priredi občinski Savez dobrovoljcev za Slovenijo jutri, 1. maja ob 20. zvečer v veliki dvorani »Uniona« družabni večer, ki je začetek proslave spomina na skupno borbo českoslovaških in jugoslovanskih legionarjev za osvoboditev podjarmljenih slovanskih narodov. V petek, 2. maja ob 11. dopoldne podeli namreč generalni konzul CSR dr. Otokar Beneš desetim dobrovoljcem slovenscem visoko odlikovanje českoslovaškega vojnega križca. Svoječastno odlikovanje se vrši z vojaško paradjo v vojašnici kralja Petra Osvoboditelja. Povodom tega, za zvestoto in prijateljstvo med obema bratskima narodoma važnega dogodka, prirede dobrovoljni družabni večer, na katerem sodeluje tudi Češka obec in ženska akcija »Orjune«. Spored prireditve obsega: 1. Koncertna točka (izvajata godba dravske divizije); 2. Komični prikazor (priredijo člani Narodnega gledališča); 3. Balet: a) »Dunajski valček« (izvajajo člani opernega baleta g. Vavpotičeva, Svoobodova in Trobiš); b) »Mazurka Coppelia« (izvajata ga. Svoobodova in g. Trobiš); 4. Solo »komični nastopi« (priredijo člani Narodnega gledališča); 5. Balet: a) »Mornarjev ples« (g. Trobiš); b) »Humorske« (gđe. Vavpotičeva in Svoobodova); 6. Ples in družabna zabava pri pogrnjenih mizah. Izven sporeda nastopi tudi pevski zbor gosposarskega naprednega društva za šentja kobski okraj. — Iz dveh ozirih bi bilo želelo, da se ljubljansko občinstvo udeleži te prireditve v čim večjem številu. Prvič dokazujemo s tem, da znamo ceniti bratske vezi s českoslovaškim narodom, utrjene na bojnih poljanah s krvjo njegovih in naših najboljših sinov, ki so šli v borbo za svobodo in lepšo bodočnost ramo ob ramo, ne strahujoč se nadloveskih nanorov in žrtve za svoje zaslužene brate. Zavest in globoko prepričanje, da je edino v slogi in popolni solidarnosti obeh narodov jamstvo za srečnejšo bodočnost, nas mora spodbujati v vsem našem nehanju. Prireditve te se vrši v znamenje te zvršene misli, mora najti razumevanje v vseh slojih ljubljanskega občinstva. Poleg tega pa je eventualni materialni uspeh družabnega večera namenjen dobrovoljcem invalidom, ki žive v zelo nepovoljnih razmerah. — (Vstopnice za družabni večer se dobe v predprodaji in trgovini Mihelič, Šelbergurva ulica ali jutri zvečer pri blagajni.)

— **Českoslov. Obec v Ljubljani.** Vzyvajú své členy k hojně účasti na přátelském večírku ve dvorane hotelu Union který pořádká ve čtvrtek dne 1. května klub slovanských dobrovolců za příčinou významných borců našim p. prezidentem. S sobotu dne 3. května pořádká zpěvácké družstvo Slavec koncert v hotelu Union, u příležitosti oslav 40ti letého trvání spolku. Zúčastněné se co možná nejhojněji. Dne 3. května hraje český klub Slovan z Vídně proti Iliriji na hřišti Ilirije. Upozorňujeme na tento zápas. V neděli dne 4. května poslední představení našeho loutkového divadla v této sezóně.

— **Predavanje v društvu »Soča« v Ljubljani.** V soboto dne 3. maja predava v sa'oni pri Levu ga. dr. Amalija Šimec, šef bakteriološke stanice v Ljubljani o temi: »Bakterije kot prijatelji in sovražniki človeka«. Odbor opozarja svoje člane in prijatelje, naj ne zamude ugodne prilike slišati to zelo poučno in zdravstveno predavanje. Za tem s'edi lepa domača zabava s petjem. Začetek ob 8. in pol zvečer. Vstop vsem prost.

— **Kluba Primorsk občini zbor se vrši v ponedeljek dne 12. maja t. l. v damski sobi kavarnе Emona ob 4. uri popoldne.** Dnevni red: 1. Poročilo funkcionarjev. 2. Volitev odbora. 3. Slučajnosti. K obilni udeležbi vabi vse članice odbora.

— **Rdeči križ.** Opozorjamo, da bo ustanovni občini zbor Ljubljanskega Oblastnega odbora društva Rdečega križa SHS v ponedeljek, dne 5. majnika t. l. ob 6. uri pop. v Mesnem domu.

— **Učiteljsko društvo za Kočevski okraj zboruje v soboto 3. maja ob 10. dop. v Sodražici.** Poleg običajnega dnevnega reda bo podeljen tov. nadučitelju M. Vrblcu tudi red Sv. Save V. razr.

— **Društvo poštnih upravnikov v Sloveniji** ima dne 4. maja 1924 po dohodu mariborskega in ljubljanskega osebnega vlaka ob 14. na Zidanemmostu Hotel Juvancič redni občini zbor na katerega vabi odbor vse tudi nečlane tovaršine in tovarišice, da se istega udeleže.

— **Članom podružnice U. V. I. v Ljubljani na znanje:** V smislu sklepa seje izvršnega odbora v Ljubljani z dne 25. aprila t. l. se vrši dne 25. maja t. l. v salonu restavracije pri »Levu« na Gosposvetski cesti ob 9 dopoldne izredni občini zbor. Natančnejše obvestilo je objavljeno v »Vojnem Invalidu« z dne 1. maja t. l.

— **Jugoslov. Matica na Breznici.** V nedeljo 4. majnika se vrši v stari šoli na Breznici sestanek Jugoslovenske Matice. O njenem pomenu in namenu poroča g. Fr. X. Finžgar. Po govoru g. župnika igrajo Matični člani enodejansko burko »Raztresenica«, ki bo izzvala obilo smehu. Po igri prosta zabava s petjem. Vstop vsakemu prost. Začetek ob 15. popoldne.

— **Jurjevanje na Gradu.** Priobčujemo: Vsi na grad po srečo raja! Na konji bo prišel svet Jurij. Pomladne nam odpirati duri. Pripelji žena ti možička, ki rad bi spil en liter cvička! Da mu še bolj korajza zraste, Naj kupi še en konic klobase! Potem dobi lahko še pivca. Če ga hudo denar vzporedi, Vesela bosta nad razporedom, Ki se bo slišal zaporedom, Za Metoda svet'ga in Cirila, Se slavnost bo le ta vršila. Prirede jo rodoljubci iz Sent Petra, Ki ne boje se vsac'ga vetra. Zato v nedeljo vsak na grad, Kdor ima svetega Jurja radi!

— **Gojkova vrtarska šola.** Prejeli smo in priobčujemo: Po Ljubljani in po deželi pobira zlasti pri trgovcih, denarnih zavodih in pramožnejših slojih zastopnik takozvane »Gojkove vrtarske šole« v Kranju prispevke za to »šolo«, oziroma društvo. Ker nepoučeno občinstvo zamenjava to društvo s Sadjarskim in vrtarskim društvom za Slovenijo v Ljubljani, smo prisiljeni podati sledeče pojasnilo: »Vrtarska šola« je samo po imenu šola. V resnici je ta šola nekako društvo, ki pa tudi tega imena ne zasluži, ker ne izkazuje nobenega pravega društvenega delovanja. Kriva so temu pravila, ki so sicer potrjena, toda prikrojena le za osebo načelnika, ki predstavlja v svoji osebi vso to »šolo«. O delovanju društva nam je znano najbolj to, da hodi načelnik od hiše do hiše in nabira članarino in podpore za pospeševanje vrtarstva. Pravega društvenega delovanja pa manjka, dasi so sredstva, ki jih zbere načelnik vsako leto, prav znatna. V interesu javnosti, še bolj pa v interesu vrtarstva bi bilo, da se zatre tako zlorabljanje krogov, ki so vrtarstvo naklonjeni. Mnogoletno pošte Gojkove namišljene vrtarske šole pa utegne imeti tudi posledice, da bo otežkočena, če ne celo onemogočena vsaka resna akcija za ustanovitev praprotne vrtarske šole, pa najsi da inicijativno država, poklicni vrtarji ali pa naše društvo. Odbor ljubljanske podružnice Sadjarskega in vrtarskega društva za Slovenijo.

BERSON

gumijevе pete in gumijevе podplate

je potrebna, da Vam Vaš čevljar približe na čevlje kajti s tem ne prahrinite samo denar, ampak si čuvate noge in čevlje.

Gospodarstvo.

— **z Novosadska blagovna borza 29. aprila.** Na produkti borzi notirajo: Pšenica baška 320—325, koruza baška 230—232,50, za maj 237,50, za maj-junij 245, moka št. »0« 330. Tendence mlačna. Promet minimalen.

— **z Eksploatacija poljskih državnih gozdov.** Poljska vlada je prepustila angleškemu konzorciju za 10 let eksploatacijo državnih gozdov proti letni odškodnini treh milijonov funtov. Konzorcij sme pridelati na leto 720.000 m³ lesa.

— **z Kmetijska produkcija Zedinjenih držav.** Department of Agriculture cenil skupno vrednost zemljiških in živalskih produktov tekom lanskega leta v Zedinjenih državah na 12,2 milijard dolarjev; to je za eno milijardo več nego lani. Vrednost zemljiških produktov znaša 10 milijonov dolarjev, živalskih pa 6,1 milijard. Prvo mesto zavzemajo sveda cerealijske s 3,8 milijardami dolarjev.

— **z Dobava raznih lakov in barv.** Direkcija drž. železnice v Ljubljani razpisuje ofertalno licitacijo na 7. maja za dobavo 16.100 kg raznih lakov in barv. Pogoji pri ekonomskem oddel. Direkcije drž. žel. v Ljubljani.

— **z Dobava železnih pragov.** Direkcija drž. železnice v Ljubljani razpisuje ofertalno licitacijo na 10. maja za dobavo 20 tisoč komadov hrastovih pragov 2,4 m dolgih, 15/25. Pogoji pri ekonomskem oddel. Direkcije drž. žel. v Ljubljani.

— **z Dobava mazalnih blazin.** Direkcija drž. železnice v Ljubljani razpisuje ofertalno licitacijo na 9. maja za dobavo 2000 komadov mazalnih blazin. Ponudbe do 9. maja. Pogoji pri ekonomskem odd. Direkcije drž. žel. v Ljubljani.

Borzna poročila.

Zagrebska borza.

Dne 30. aprila. — Sprejeto ob 13.

Devize: Curih 14,27—14,37, Pariz 517,50 do 522,50, London 351—354, Dunaj 0,1125 do 0,1145, Praga 234,50—237,50, Trst 358,20 do 361,20, Newyork 79,50—80,50. — Valute: dolar 79—80, lira 3,55—3,58.

Efekt: 7% invest. posojilo 1921 67 do 69, 2½% drž. renta za tristo štetu 136 do 140, Ljubljanska kreditna 235—240, Centralna banka 40—42, Hrvatska eskomptna banka 139—140, Kreditna banka, Zagreb 140 do 141, Hipotekarna banka 66—68,50, Jugobanka 118—121, Praštednica 915—920, Slavenska banka 132—134, Eksploatacija 127 do 135, Drava d. d., Ojsek 380—400, Sečerana, Osišek 1150—1155, Isis d. d. 56—58, Nihag 115—120, Gutman 935—950, Slaveks 375 do 410, Slavonija 118—122, Stojne tovarne 200, Trboveljska 585—605, Union, paromlin 710, Vevče 180—185.

INOZEMSKA BORZE.

— **Curih.** 30. aprila. Današnja borza: Beograd 7.—denar, Praga 16,45 blago, Newyork 360,50 blago, London 24,60 sr. tečaj, Pariz 36,20 bl. Milan 25,125 bl. 1,325 bl. Amsterdam 210 bl. Dunaj 0,0071½ bl. Bukarceta 2,95 blago.

— **Trst.** 30. aprila. Današnja predborza: Beograd 27,70—27,80, London 97,80—98,10, Pariz 143,75—174,50, Newyork 27,25—22,35, Curih 395—398, Praga 65,25—67,75.

— **Dunaj.** 29. aprila. Devize: Beograd 880—884, London 311,500—312,500, Milan 3179—3191, Newyork 70,935—71,185, Pariz 4612—4628, Praga 2077—2087, Curih 12,645 do 12,695. — Valute: dinar 877—883, dolar 70,460—70,860, lira 3170—3190, češka krona 2062—2078.

Turistika in sport.

— **Dunajski SK Slovan.** eno čelnih nogometnih moštvo I. razreda na Dunaju, nastopi v soboto in nedeljo, 3. in 4. tm. s kompletnim I. moštvom v Ljubljani. Za protivnika mu bo brzokone oba dni SK Ilirija. SK Slovan je prvi reprezentant češkega sporta na Dunaju. V prvenstvenem tekmovalstvu zavzema odlično pozicijo. daljši čas se je vzdržal celo na prvem mestu tabele pred Rapidom, Amateurom, Vienno in Sportklubom. V njegovem moštvu je več igralcev najboljšega slovesa, tako avstr. zveza Bulla, ki je pristopil v Slovan pred par tedni iz praške Slavije, najboljši d. k. lo Dunaja Eki, znani centerhalf Baar, vratar Hloušek itd. SK Slovan je brez dvoma najboljšo moštvo, ki je posestilo zadnja leta ljubljano in njegovo gostovanje znači višek letošnje nogom. sezone. SK Ilirija za služi za svojo inicijativnost in podjetnost, ki jo razvija pri organiziranju mednarodne neogom. sezone, največjo podporo sportne javnosti.

— **Prvenstvena nogom. tekma Ilirija: Jadran** se vrši v četrtek 1. maja na igrišču SK Primorja. I. moštvi nastopita ob 17,30 rezervni ob 16. SK Jadran, ki je pokazal zadnje čase lep napredek, razpolaga trenutno s solidnim moštvom, ki je sposobno prožiti Iliriji najtrši odpor ter doseči dober rezultat. Dosedanje stanje prvenstva I. razreda v Ljubljani se glasi: Ilirija 6 točk (razmerje golov 17:0), Hermes 2 točki, Jadran je ostal doslej brez točk.

— **K Martuljku!** Vsem nedeljskim izletnikom toplo priporočamo obisk doline in slapa Martuljka. Pot od postaje Gozd-Martuljek, ki se nahaja med Mojstran in Kranjsko goro, je le eno uro dolga, vodi ves čas skozi goste jelove gozdove in te pripelje v kratkem času tik pod slap Martuljek, ki leži 1273 m visoko. Pot je izvrstno markirana, snega je le tu pa tam še malo in torej pristop izredno lahek. Lepa dolina Martuljek in njen mogočen slap zaslužita od strani turistov večje pažnje kakor se jima je izkazoval doslej.

— **Naše alpske doline.** Vsem planincem in izletnikom javljam, da so vse naše gorske doline proste snega in da je flora v najlepšem razcvitanju. Pa tudi južno po bočje Karavank je že kopno skoro do vrha; na nižjih legah Golice že cveto ključavnice (narcijske). Najtopleje pripravljamo še obisk sledečih planinskih krajev: Planica pri Rasteh, Velika Pisanica nad Kranjsko goro, Vrata, Krma, Rádovina, Bohinj, dolina Završnice, Jezersko, Kamniška Bistrica i. dr. TKT.

Drobiž.

* **Kako umirajo sloni.** Slonova kost je zelo drag material. Slonove kosti je jako malo in ubije se vedno manj slonov. Angliži pa sodbijo, da mora biti neke v pragozdovih Srednje Afrike ogromna zaloga slonove kosti. Svojo sumnjo oprajo na delstvo, da se sedaj še ni posrečilo najti trupla kakega slona, ki bi umrl naravne smrti. Vendar pa pogine vsako leto na tisoče slonov, katerih ne zadene lovska krogla. Domačini v Srednji Asriji pravijo, da mora biti neke v ljudem nedostopnem gorovju ogromna jama s strmimi stenami in v tej jami leže trupla slonov. Urocienci pripovedujejo, da se afriški slon, kadar začuti da se mu bliža smrt, napne svoje zadnje moči in roma k onemu ogromnemu grobišču ter se po stenah spusti navzdol in tam pogine.

* **Dvojkici dvanaestletne matere.** V Bonnu v Nemčiji je bivala pred kratkim skupina ciganon-umetnikov, med katero se je nahajala tudi 12 letna deklica. Po poročilih listov je sedaj deklica povila dvojkice. Mala deklica je porod prestal in je že tretji dan zopet nastopila pri predstavi. Tudi oba dvojkica sta zdrava.

* **Previden črnc.** Pri poroki nekega črnca je duhovnik baš predal sledeče besede: »Svojega moža moraš ljubiti, spoštovati in biti mu poslušna... ko ga je ženitvenomada prekinil rekoč: »Čitaj to gospod še enkrat, da bo tudi žena dobro razumela. Jaz sem že bil enkrat poročen.

* **19krat poročena...** Beogradski listi poročajo o slučaju, ki je izredno zanimiv z ozirom na razmere, v katerih živimo in posebno jasno karakterizira poveljno psihozo današnjega sveta. Slučaj je sledeč: V Beogradu živi že nad leto dni Vera Imširovič iz Brčke, ki je sedaj poročena z 19 možem. Stvar se zdi neverjetna, vendar je resnična. Ko je imela Vera 16 let, se je poročila s finančnim uslužbencom Antonom Tomičem. Z njim je preživela s težko muko eno leto in pol, naker je moral bežati v svet in sicer, ker je kot mohamedanka poročila kristjana. Znašla se je na Dunaju. Tu je stopila v katoliško (iz pravoslavne) vero in se poročila z inženirjem Hincgom. Naravno je, da je zakon trajal samo pet mesecev. Od njega si je »izposodila« 35.000 dinarjev in odšla v Alžir. Kjer se je poročila z nekim Serifom Musilom. Prestopila je tudi iz katoliške v mohamedansko vero. Z njim je živela ravno dva meseca. Iz Alžira je bila na to uradno izgnana v Brčko. Od tu se je napotila v Azijo, kjer se je za štiri mesece poročila z nekim Budhistom in se nato zopet vrnila v Evropo. V Vinkovcih je za tem vzela vratarja hotela Rals za moža. Bivala je tam pet mesecev ter nato odšla v Beograd. Tako je slo po vrsti, dokler ni danes devetnajstkrat poročena. Zanimivo je pri tej ženski, da je vedno ona zapuščala moža, a nikdar slednji njo. Izvedla je to na rafiniran način. Kmalu po poroki je možu stavila ultimatum: ali dovolj obiske »hišnih prijateljev« ali se pa razstane. Naravno je, da so možki drugi pogostejše sprejeli. Tako je Vera, obdarjena z močjo za pridobivanje možkih, tekom petih let prepotovala celo Evropo in pol Azije in stonila v vse mogoče vere. Svojo karijero še skrajša ni d. k. k. in je upati, da doživi hubele, to je 25. m. za.

Nainovejša poročila.

POLITIČEN POLOŽAJ NEIZPREMENJEN.

— **Beograd, 30. aprila.** (Izv.) Razplet krize se danes dopoldne ni premaknil dalje v kaki pozitivni smeri. Ministrski predsednik Nikola Pašić je danes dopoldne ob 11. prišel v predsedstvo vlade ter je takoj pozval k sebi skupščinskega predsednika Ljubo Jovanovića, s katerim je o politični krizi razgovarjal do 12.15 popoldne. Ministrski predsednik je k sebi na razgovore pozval tudi druge ugledne radikalne voditelje, tako tudi dr. Velizarja Jankovića. Kakor doznava Vaš dopisnik v tem momentu, bo za 13. popoldne pozvan ministrski predsednik na dvor. Ta avdijenca ima biti odločilna in velikega pomena.

V parlamentu ni nikake živahnosti. Navzočih je zelo pičlo število poslancev. Še nikdo iz provinc ni prispel v Beograd. Opozicijski blok se nadeja, da bo kralj sprejel v avdijenci še nekatere voditelje opozicije. Opozicijski hite z vsem, da bi tudi formalno omogočili avdijenco radičevcem in so pri predsedstvu skupščine oficijelno javili sestavo parlamentarnega kluba HRSS. Vpoštevajoč izjavo Ljube Jovanovića v današnjem »Vremenu«, smatrajo nekateri krogi za mogoče, da bo kralj nadaljeval s posvetovanji in da se kriza reši še le pozneje, tako da bo najbrže za 3. maja sklicani skupščinska seja kratkoma preložena na nedoločen čas, dokler se ne reši vladna kriza.

KOMUNISTI IN 1. MAJ V BEOGRADU.

— **Beograd, 30. aprila.** (Izv.) Politiške oblasti niso komunistom dovolile, da bi po glavnih ulicah mesta priredili delavski manifestacijski sprevod. Komunisti so pozvani, da proslave 1. maj na miren način. Dovoljeno jim je samo dopoldansko zborovanje v Topčiderju, tu nameravajo dati izkaza svojim politično-socialnim tendencam.

MASARYK V ITALIJI.

— **Genova, 30. aprila.** (Izv.) Prezident dr. Masaryk je včeraj prispel semkaj. V četrtek se prezident Masaryk vkrcja na parnik »Hesperia« ter odpotuje najprej v Neapol in za tem takoj na Sicilijo.

MEDNARODNI BOXMATCH NA DUNAJU.

— **Dunaj, 30. aprila.** (Izv.) Mednarodni boxmatch med Carpenterjem in Townleyjem se vrši dne 1. maja ob 15.30 popoldne na igrišču Hohewarte.

V ROKAH KITAJSKIH PIRATOV.

Pekinski dopisnik pariškega dnevnika »Quotidien« navaja zanimive podrobnosti iz življenja in vrvenja kitajskih piratov in človeških roparjev, ki so v zadnjem času v kitajskih vodah napadli številne parnike, jih popolnoma izropali, potnike pa odpeljali s seboj. Pred kratkim je padel piratom v roke angleški parnik »Tei Lee«, malu zatem so pirate obvestili sorodniki vietnamskih pasazirjev, da bodo jetnike izpustili samo proti visoki odkupnini. Sorodniki nesrečnega niso mogli odposlati zahtevanih zneskov. Nekaj dni pozneje je našla pristaniška policija v Kongmoonu vrečo, v katero je bilo vsito truplo enega nesrečnih potnikov. Na vreči je bil listek z napisom: »Odkupnina ni bila plačana. Bili smo pri sileni gospoda Smitha ustrelili. Tudi ostali ujetniki bodo v najkrajšem času usmrčeni, če zahtevana odkupnina ne bo poravnana. Na ta način izsiljujejo kitajski pirati denar. Roparji so izvrstno organizirani in razpolagajo s številnimi četami. Ustanovljene so bile cele akcijske družbe v svrhu izropanja angleških ladij. Gorje potnikom, ki padejo tem razbojnikom v roke. Godi se jim slabše kot svoječasnemu črnim sužnjem iz Afrike. Zajeto potnike priraje sužnjem v oddaljene kraje. Pod grožnjo takojšnje smrtne kazni morajo navesti točen naslov sorodnikov in lastnoročno morajo pisati pisma za odkupnino. Ako pismo ni doseglo zaželenega uspeha, tri na posledica jetnik. Potnikom se odreže prst ali uho, kar se odpošlje v spremstvu drugega pisma kot svarilo sorodnikom. Pogaianja s sorodniki se vlečejo včasih cele mesece dolgo. Potem, ko so sorodniki pripravili odkupnino plačati, se sestanejo s posredovalcem, ponavadi ni član piratov in zahteva za nevarno posredovanje masine odstotke. Večkrat pa se dogodi, da je jetnik med pogajanja prodan drugi roparski topli. Pirati namreč vzdržujejo borzo, na kateri se vjele potniki prodajajo kot blago ali vrednostni papirji. Manjše piratske družbe, ki ne morejo radi pomanjkanja članov varovati svoje jetnike, prodajajo slednje ponovno večjim družbam. Med banditi se nahajajo velepodjetniki, ki imajo na stotine jetnikov za katere zahtevajo odkupnino. Oblasti tem roparjem ne morejo do živoga.

RDEČA ARMADA.

Francoski general Lacroix podaja v »Tempsu« sliko sovjetske rdeče armade. Od marca 1923. se armada reorganizira. Znižano je na 600.000 mož in vzdrževanje vzame skoraj polovico sovjetskega proračuna. Tvori 17 armadnih zborov in 52 infanterijskih divizij, izmed katerih jih je 20 na zapadni meji. Obmejne straže obsegajo 48 kavalerijskih bataljonov in dopolnilnih

OSTRA VOLILNA BORBA NA FRANCOSKEM.

2500 kandidatov za 640 poslanskih sedežev. — Komunisti razbijajo shode.

— **Pariz, 30. aprila.** (Izv.) O francoskih volitvah je bivši ministrski predsednik Briand izjavil nekemu novinarju: »Od strani komunistov nam ne grozi nobena nevarnost!« Kar se tiče zunanje politike levčarskega bloka, je Briand izjavil, da ne ve, kaj bi ukrenil, če bi bil on na vladi v momentu zasedbe ruhrskega ozemlja. Treba je sedaj na vsak način držati zastave v zavarovanje francoskih reparacij.

— **Pariz, 30. aprila.** (Izv.) Volilna borba med meščanskimi strankami in komunisti je dosegla vrhunec. Komunisti skušajo povsod v večjih volilnih središčih razganjati shod nasprotnikov. Nastopajo na shodih dobro organizirani in z napadalnimi četami. V Villeneuve San Georges je imela včeraj republikanska stranka shod, ki se ga je udeležilo 3000 oseb. Komunisti so se polastili nasilno predsedstva. Komunist predsednik je zavpil: »Meščanski republikanci spadate v Cajeno na Hudičevem otoku, ne pa, da bi vam narod izrazil zaupanje.« Govoriti je nameraval bivši minister za obnovo Reybel, kar pa so mu preprečili komunisti. Noben ostalih meščanskih govornikov ni dobil besede. Prišlo je končno do medsebojnih spopadov. Zelo krvav je bil tudi shod v Souillacu, kjer je bil meščanski kandidat Mouras do krvi prebit od komunistov. Mouras je dobil z nožem več ran po obrazu in telesu.

— **Pariz, 30. aprila.** (Izv.) Danes popolnoma je potekel rok za prijavo kandidatskih list. Po objavi ministrstvenih npranjihih del je bilo doslej prijavljenih 390 kandidatskih list z 2500 kandidati, dočim ima biti dne 11. maja izvoljenih samo 640 poslancev.

BOJI FRANCOSKIH ČET V MALI AZIJI.

— **Rim, 30. aprila.** (Izv.) Po poročilih iz Adane trajajo še dalje ljuti boji med francoskimi četami in uporniki pod vodstvom Sulejmana v Siriji. Sulejman je gosposdar situacije.

V četrtek, 1. maja, posetite DRUŽABNI VEČER

ki ga prirede dobrovoljci v »Unionu«.

To in ono.

stotni skupno 50.000 mož. Dvanajst let med 52 inatarijskih divizij je preurejenih v deželne divizije po samo 1500 mož. Mobilizira se jih lahko do 13.000. Vojaška priprava se vrši od 14 do 16 leta v šolah, do 18 se nadaljuje v strokovnih in komunističnih organizacijah, od 18 do 20. vršijo mladeniči vsako leto šest tednov vojaškega vžebanja v deželnih divizijah. Z 21. letom vstopijo v armado in sicer 30 do 40%, prednost imajo oni, ki znajo čitati in pisati. Kavalerija obsega 10 divizij in 9 avtonomnih brigad. V Rusiji je kavalerija še vedno element za ofenzivo upoštevanje ogromne ravnine, kjer so železnice redke. Težke artilerije je malo. Aviatika šteje 400 letal in 50 hidroplanov. General Lacroix meni, da so programi za stvaritev stalne in dobre armade sicer pripravljene, toda izvajajo se le šibko in za dosego pripravljene in za vojno sposobne armade manjka še obilo na vseh koncih in krajih. To treba vedeti, ker se sedaj toliko govori o napestosti med Rusijo in Romunijo radi Besarabije. Zato pa je tudi povsem verjetno, kar pravi Trocki namreč, da ni govora o kaki mobilizaciji ruske armade proti Romuniji.

NOVO BOJNO SREDSTVO S STRAŠNIMI POSLEDICAMI.

Angleški iznajditelj Grindel Nathewas je povedal novinarjem, da se mu je posrečilo pripraviti sprevedni zarek električne energije, kateri v svojem obtočju uniči in vpepi vse, na kar zadene in sicer že iz precejšnje daljave. Tako je na daljavo 20 metrov ubil podgano in povzročil eksplozijo smodnika, uničil je magnetne aeroplana ali avtomobila in zdobil druge razne stvari. Enerzijska lahko ubije človeka ali pa ga gotovo daljavo omami za nekaj ur ali za kak dan. Iznajditelj je izračunal, da se da s stroki treh milijonov šterlingov obkoliti London z električno ograjo, ki bo preprečila vsak zračni polet. To bojno sredstvo bi lahko odbijalo vsak napadalni poskus in s posledicami, katere so se pokazale pri preizkušanju električnega žarka, onemogočijo bojevanje. Kakor se vidi, se po vojni med narodni ni vdomaci mirnovi duh, ampak je na stalnem delu bojni duhi, ki prinaša na dan vedno nove iznajdbe za pokončevanje ljudi in njihovega imetja, celih pokrajin in dežel. Najbolj se pečejo z novimi bojnosredstvenimi iznajdbami oni, ki najbolj kričijo, da je potreba miru in sprave na zemlji. Tako je v Evropi in nič boljše ni v Ameriki.

— **Vremenska napoved.** Dunaj, 29. aprila. Uradna vremenska napoved za 30. aprila: Pretežno oblačno, padavine, mrzlo, močni vzhodni vetrovi.

Elegantno oblečeni

bodete le tedaj, ako si nabavite toalete ali blago najmodernejših vzorcev pri znano solidnem domačem podjetju
Ljubljana
Drago Schwab
Doorni trg št. 5.

Prvo vrstno blago uvoženo iz Anglije in Češkoslovaške. — Perilo za gospe v ogromni izbiri.
 Vsa oblačila se izdelujejo v lastni režiji in se jamči za solidno delo!

Pisemski papir v kasetah in mapah priporoča **NARODNA KNJIGARNA**

MINA!
 Za božjo voljo, nikar ne pozabi
 kupiti si **jumper** pri
A. Šinkovic nasl. K. Soss
 Mostni trg 19.
 Tam dobiš: volnen jumper od
 Din 88 naprej, svilen jumper po
 Din 180, 250, 325, 440, etamin in
 opal bluze Din 134. — Zunanja
 naročila pošto obratno!

Proda se v Banjaluki, Bosna

večje posetstvo z vilo in 28 orolov prvovrstne zemlje. Vila obstoji
 iz šest lepih in velikih sob, dveh kuhinj, smučnice, kopalnice, pod-
 zemne kleti. Na posetstvu se nahaja vse potrebno in obširno go-
 spodarsko poslopje. Pred vilo je lep sadni vrt, a poleg tega vodovod
 in vodnjak. Vse to je v najlepši legi Banjaluke. 2917
 Cenjene ponudbe je poslati na upravitelja pošte v Banjaluki, Bosna.

Josip Petelinc

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Priporočamo na veliko in malo
 galanterijo, nogavice, razne sukanec, gumbe,
 čipke, vezeno, sprehajalne palice, kravate,
 srajce, čevljarke in krojaške potrebščine.
Najnižje cene. Postrežba točna.

Živinski sejmi

v Veržetu, politični okraj Ljutomer

6. maja, 29. septembra (Mahaljev sejem), 30. novembra
 (Andražev sejem) se vrši vsako leto.
 Tuzemcem in inozemcem s koncesijami je prost
 nakup popolnoma dovoljen.

2996

Seršen, župan

„ELIN“

DRUŽBA ZA ELEKTR. INDUSTRIJO D. Z. O. Z.
 Gradi električne centrale in naprave. Ve-
 lika zaloga motorjev in električnega ma-
 terijala. Cene izredno nizke. Postrežba točna.
 Na željo posej inženirja brezplačno.
 LJUBLJANA, Dunajska cesta 1. — Tel. 88.
 MARIBOR, Vešinska ul. 11. — Tel. 239.

Prodajam

eziroma DAM V NAJEM popolnoma urejeno
tvornico perila

z likalnico, pisarno s celim inventarjem: s telefonom in
 napeljavno z električnim pogonom in lučjo, kakor tudi
 z vodovodom na najbolj prometnem kraju mesta Zagreba
 pod jako povoljnimi pogoji. 2994

Ponudbe na **Simon Seligmann, Zagreb, Vlaška ul. 57.**

„Color“,
 najboljša, neškodljiva BAR-
 VA ZA LASE.

Glavna zaloga drogerija A.
 KANC, Ljubljana. — Raz-
 pošilja tudi po pošti. 2922

Trbovelski premog
 in d r v a dobavlja

Družba ILIRIJA

Ljubljana, Kralja Petra trg 8
 Pisčilo tudi na obroke
 Telefon 220 271

Zidna opeka

normalno in močno žgana, pri-
 znana kot najboljša kakovost, se
 nudi vsako množino po dnevni
 ceni. Zaloga na drobno: Onekars-
 ka cesta 18. R. Smolewski,
 arhitekt in mestni stavbenik, po-
 sestnik opokarne na Viču. Pisarna:
 Rimska cesta 2.

Strešno lepenko prvovrstno

Kontinental (Kontinentalleder) pappe
 dobavlja takoj v vsaki množini
 najceneje

Jos. R. Puh, Ljubljana,
 Gradaška ulica 22. Telefon 513

Lisičje kože

sprejema v črno, alaska, križasto,
 skunks barvanje in strojenje —
 PRVA JUGOSLOVENSKA BAR-
 VARNA, KRZNARSTVO IN STRO-
 JARSTVO / ELEKTRICNIM
 OBRATOM. Delo se sprejema:
 LJUBLJANA, KRIZEVNIŠKA 7.

Pisalni stroji, potrebščine

mehanična delavnica
 (popravljalnica)

L. BARAGA, Ljubljana,
 Golenburgova ulica 6-1.

Gostilna pri Slamiču

na Glincih 3048

prvovrstna vina, gorka in mrzla
 jedila, vrt in krogličice. — Cene
 zmerne.
 Za obilen obisk se priporoča
J. Slamič.

2972

Dr. JANKO OLIP
 odvetnik v Beogradu
 je preselil svojo pisarno
 v Kolarčevu ulico št. 7

Za ot govore uprave
 naj se priloži
 1 din. r. Plačuje se
 vnapre!

MALI OGLASI

Cena malih oglasov
 vsaka beseda
 50 para — Najmanjše
 pa Din 5 —

Službe

Krojaški pomočnik
 — samo za boljše delo —
 se sprejme. — Ant. Pre-
 sker, Sv. Petra cesta 14.
 3009

Sprejme se
vzgojiteljica
 k petletni deklici za po-
 poldanske ure od 2. do 6.
 — Ponudbe pod št. 54
 2999 na upravo »Slov.
 Narodae.

Okrajnega
zastopnika,
 sposobnega — išče Kle-
 tarska sadruga, r. z. o. z.
 z. Maribor — za Jugosla-
 vijo v svrhu prodaje svo-
 jih prvovrstnih vin last-
 nega pridelka. 3032

Tri vajence
 v triletno učno dobo brez
 hrane in stanovanja —
 sprejme Franc Kosmač,
 ključavničarski mojster.
 Ljubljana, Trnovo, Jera-
 nova ulica 5. — Istotam
 se prodaja dobro ohranjen
 vrtni stroj in dva vo-
 zička (zapravljivčka). 2970

Stavbnik
 s prakso ali pa absolven-
 ta srednje tehniške šole
 stavbene stroje — sprej-
 me v stalno nameščenje
 podjetje v Ljubljani. Re-
 fletira se na mlajše mo-
 či. — Ponudbe s pogoji
 pod Stavbnik 2.000/3044
 na upravo »Slov. Nar.e.

Tovarna cementa Zidani

most — potrebuje

izvežbane pečarje

pri etažnih in predornih
 pečeh za pečenje cemen-
 ta. — Sprejme se tudi
 na pečar, kateri pre-
 vzame odgovornost čez
 vse peči in pečarje — za
 dober cementni klinker
 in v zadostni količini.
 — Sprejme se 3 mlj-
 narji in nadmlinar
 za surovi in cementni
 obrat. Prednost imajo ti-
 sti, kateri tja spadajoča
 popravila sami izvršuje-
 jo. Natop službe po mo-
 gočnosti 12. maja 1924!
 — Pismene in osebne po-
 nuditve na: Ravnateljstvo
 Tovarne cementa, Zida-
 ni most. 3016

Hotelska kuharica
 se sprejme za švico. Biti
 mora popolnoma izvež-
 bana. Kuha se za 30 lju-
 di. Plača po dogovoru od
 100 do 120 frankov me-
 sečno, povračilo potnih
 stroškov in vsa oskrba v
 hiši. Sicer je dovolj, da
 zna slovensko. Ona, ki
 govore nemško, italijan-
 sko ali francosko, imajo
 prednost. — Naslov po-
 ve uprava »Slovenskega
 Narodae. 3042

Knjižna omara
 (Bücherschrank) črno po-
 litirana, z brušenim ste-
 klom — se po ugodni ce-
 ni prodaja; event. tudi na
 obroke. — Vpraša se pri
 Drago Beseljak, Ljublja-
 na, Sodna ulica 5. 3031

Proda se hiša
 z dobro vpeljano trgovi-
 no in nekaj posestva na
 deželi pri farni cerkvi.
 Event. se odda v najem.
 — Ponudbe pod »Trgo-
 vina št. 500/3041 na upr-
 »Slov. Narodae.

Harmonike,
 prvovrstno blago, izdelu-
 je in popravlja — tvrdka
 M. Mušič, Ljubljana, Se-
 lenburgova ulica št. 6. —
 Velika zaloga. 3047

Gumijasto podlogo
 za postelje
 nudi tvrdka Henrik Ken-
 da, Ljubljana, Mestni
 trg 17. 2934

Otroški vozički,
 dvokolesa, šivalni stroji,
 motorji (novi in rabljeni)
 poceni prodaja. Prodaja
 tudi na obroke. Ceniki
 franko. — »TRIBUNA«,
 F. B. L., Ljubljana, Kar-
 lovska cesta 4. 2822

Najugodnejša pre-
skrbja s kurivom!
 Drva iz trdega lesa (od-
 rezki od žage in parket)
 in žaganje — oddaja po
 znatno nižji ceni,
 dokler traja zaloga —
 Ivan Šiška, tovarna par-
 ket in parna žaga, Ljub-
 ljana, Metelkova ulica 4.
 2781

Za pom!
 Kavarna in gostilna
 »POD KLANČKOM«,
 Pot v Rožno dolino —
 se priporoča. — Od-
 prta je že ob 5. jutraj.
 Izletniki v okolico dobe
 dobro kavo, likerje itd.
 Postrežba točna in solid-
 na. — V gostilni se toči
 vino čez ulico 1 Din ce-
 neje. Sprejmejo se abo-
 nenti na hrano. Obedi
 do pol 3. ure. — Marija
 Zgonc. 2942

Pri nakupu
pohištva
 nikakor ne zamudite ogle-
 dati si mojo zalogo vsa-
 kovrstnih naprav za spal-
 ne in jedilne sobe — od naj-
 priprostejših, do najfine-
 ših vrste, kakor tudi pi-
 salne mize, kuhinjske
 opreme, opreme za pred-
 sobe in modroce (žimni-
 ce). — Priporočam se za
 vsa v to stroko spadajo-
 ča cenj. naročila. Samo
 solidni domači izdelki. —
 Josip Andolovic, zaloga
 pohištva, Komenskega ul.
 28 (zraven gostilne Bre-
 zovšek). 3046

Razno

Zaloga klavirjev
 in pianinov

najboljših tovarov Bö-
 sendorfer, Czapka, Ehr-
 bar, Höhl, Schweigho-
 fer, Originag Stigl itd
 Tudi na obroke! — Jeri-
 ca Hubad, roj Dolenc,
 Ljubljana, Hilšerjeva ul.
 št. 5 30

Dopisovanje

Znanja želi
 gospodična čedne zuna-
 nosti, naobražena, pose-
 duje 100.000 Din — z go-
 spodom okrog 36 do 40
 let starim — v svrhu že-
 nitve. — Ponudbe pod
 »Varčnost/3006 na upra-
 vo »Slov. Narodae.

Nezrečnine

Realitetna posredovalnica

Josip Saje

LJUBLJANA, Sv. Jaka-
 ba nabrežje šte 29 —
 SE PRIPOROČA V NA-
 KUP IN PRODAJO NE-
 PREMICHNIN. 2126

Obleke in moderni
 površniki
 po zelo nizkih cenah
 v oblačilni industriji: **A. KUNC**
 Ljubljana, Gosposka ulica 7.

P. n. oblačilstvu naznanjam, da pričnem
 s 1. majem t. l.

samostojno krojaško obrt.

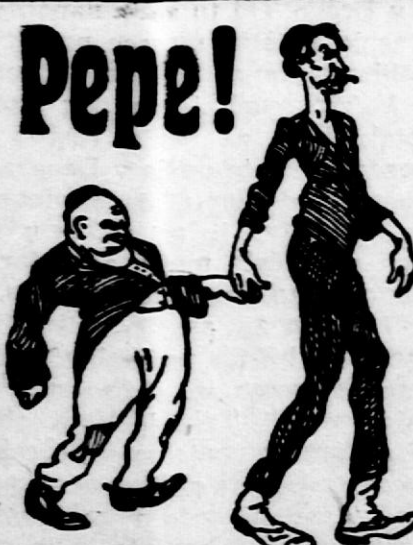
Izvrševal bom vsa v to stroko spadajoča dela po zmernih cenah.
 Sprejem tudi že rabljene obleke v popravilo, preoblikovanje
 in likanje.

Za cenjena naročila se priporočam

Auto Prezel, krojač

Ljubljana, Gosposvska cesta 16
 restavracija Pri Levu, dvorišče desno.

3043

Pepe!
 Ali že veš, pri Sinkovcu so
 že spet znižane cene.
 Kmal' bojo blago zastoj
 dajal. — Zato le hitro tja,
 dokler je še kaj blaga!

Modna trgovina

A. Šinkovic nasl.
K. Soss, Ljubljana,
 Mostni trg št. 19.

Velikonočna prodaja po
 znižanih cenah!

Zadnje novosti slamičkov

so ravno kar došle o

modnem salonu

Stuchly-Maške

LJUBLJANA — Zidovska ulica šte. 3.

Popravila se točno izvrše:

Zlatni klobuki vedno v zalogi:

Cene primerno nizke:

Radi preselitve!

Trgovina

3035

Marija Rogelj

LJUBLJANA, Lingarjeva ulica 4

vijudno naznanja, da se radi preselitve prodaja po
 znatno znižanih cenah zimsko blago pod
 lastno ceno. — V zalogi imam blago (štol), cajg, šifon,
 kotenino, čefir, oksford, cvilni za odeje (kovtre), modroce,
 belo in rjavo za rjuhe, moško in žensko perilo, kravate in
 drobnarijo. Nobeden naj ne zamudi! — Samo še nekaj dni!